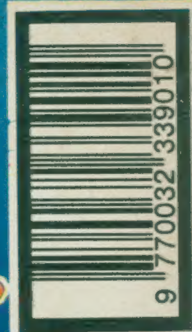
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15. IX 1989. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LI ● 12000 ДИН ● БРОЈ 1968

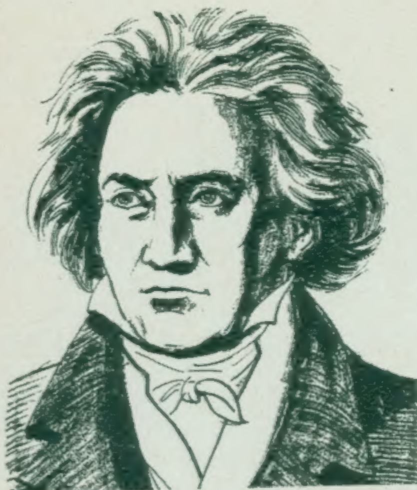
ОД ОВОГ БРОЈА У 9 ЗАБАВНИКА

ПОКЛОН КАРТЕ ЗА ИГРАЊЕ И РАЧУНАЊЕ

Немачка 2,50 DEM Француска 4,50 FRF САД 1,25 USD Швајцарска 1,80 CHF Шведска 8,40 SEK Аустрија 15,00 ATS Грчка 130 GRD

Рипљеј

Веровали или не!

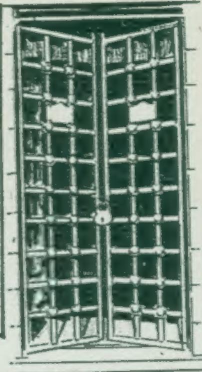
ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН
(1770 - 1827)

ИМАО ЈЕ ОБИЧАЈ ДА, КАД ДОЂЕ У КУЋУ СВОЈИХ ПРИЈАТЕЉА, ПИШЕ МУЗИКУ ПО ЗИДОВИМА, НА СВАКОМ ПРАЗНОМ ПАРЧЕТУ ПАПИРА И СВЕМУ ОСТАЛОМ ШТО МУ ЈЕ БИЛО ПРИ РУЦИ. ОВАЈ КОМПОЗИТОР ЈЕ ИНАЧЕ ОБОЖАВАО ОЛУЈУ – УМРО ЈЕ ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНЕ СТРАХОВИТЕ НЕПОГОДЕ.

НОВЧАНИЦЕ

КОЈЕ СУ СЕ НЕКАДА КОРИСТИЛЕ У СИБИРУ И МОНГОЛИЈИ БИЛЕ СУ НАПРАВЉЕНЕ ОД ПРЕСОВАНОГ ЛИШЋА ЧАЈА.

РЕШЕТКАСТА ВРАТА

НА ГРОБУ ПАТРИЈАРХА АБРАХАМА (ПО БИБЛИЈИ ПРАОТАЦ ИЗРАЕЛСКОГ НАРОДА) У ХЕБРОНУ (ИЗРАЕЛ) НАПРАВЉЕНЕ СУ ОД ЧИСТОГ СРЕБРА.

ЏО ФРАИЗ

ШАМПИОН АМЕРИЧКИХ СТРЕЛИЧАРА, НА МЕСТУ ЈЕ УСМРТИО БИЗОНА ЈЕДНОМ ЈЕДИНОМ СТРЕЛОМ ОДАПЕТОМ СА РАЗДАЉИНЕ ОД 27,5 МЕТАРА.

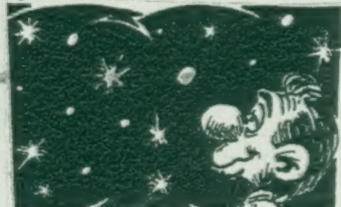
КАПЕ

ОД ГЛИНЕ ОБОЈЕНЕ У БЕЛО ИЛИ ПЛАВО, У КОЈЕ ЈЕ ЗАБОДЕНО НОЈЕВО ПЕРЈЕ, НОСЕ МУШКАРЦИ ПЛЕМЕНА СУКС У ИСТОЧНОЈ АФРИЦИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● позната источнонемачка фирма „Карл Цајс" уградила је у Хелсинкију планетаријум новог типа, такозвани универзариј. Уређаји који омогућавају да се звездано небо види онако како изгледа из сваке тачке Сунчевог система постављено је у Центру популарне науке на периферији главног града Финске.

●●● инжењери с Универзитета у Аризони експериментишу с телескопским огледалима која су израђена од пенастог алуминијума. Засад су успели да израде огледало пречника 30,5 центиметара које је пет пута лакше од истог таквог стакленог.

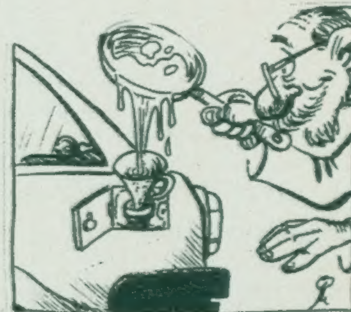

●●● при жетви пшенице и других жита комбајнима у апарат за сечење често упадну птице, зечеви и друге мале животиње које се скривају у пољу. У чехословачком граду Готвалдову недавно је почела производња малог уређаја који се монтира на комбајн и ултразвуком који испушта плаши зверчице тако да се на време склоне.

●●● од свих паса на Блиском истоку посебно је цењен персијски хрт. Мада су муслимани одувек сматрали све псе нечастивим, хрта су издвајали одајући му посебну част тиме што му је дозвољавано да борави у личном шеиковом шатору. По грациозности, складном облику, свиленом крзну и достојанствености овај пас, кажу, највише личи на чистокрвног арапског коња.

●●● аустријски хемичар Манфред Мителбах пронашао је начин да употребљено кухињско уље (од пржења меса, рибе, крофни, чипса) претвори у дизел-гориво. Истина, енергетска вредност му је нижа од обичног, али зато при сагоревању даје упола мање честица гара. Из ауспуха његовог фолксвагена, тврди Мителбах, излазе издувни гасови који миришу на пржен кромпир.

●●● министар за очување човекове околине СР Немачке Клаус Тепфер препливао је недавно Рајну у присуству бројне публике и новинара. Запливао је из два разлога: да докаже како се вода у Рајни толико поправила да човек у њој може да се купа без веће бојазни да ће доспети у болницу, а друго – да су предузете мере недовољне и да Рајна треба да буде још чистија.

Walt Disney
ПАЈА ПАТАК

НЕВЕРОВАТНО!
ЗАДИВЉУ-ЈУЋЕ!

НИКАД НИСАМ ВИ-ДЕО ТАКО НЕШТО!
УХ-УХ!

ОТКУД МУ САМО ТАКВА ИДЕЈА?!
Е, КАД БИХ ЗНАО!

ОН КАЖЕ ДА ТО СВАКО МОЖЕ!

МИСЛИМ ДА САМО ТРЕБА ИМАТИ ДОБАР НОС!
АХА!

АЛИ ОНО ШТО НЕ РАЗУМЕМ ЈЕ...
© 1989 The Walt Disney Company All Rights Reserved

...КАКО ЋЕ УЛОЖИТИ У БАНКУ ПАЛАЧИНКЕ У ОБЛИКУ ДОЛАРА?
3-5
Distributed by King Features Syndicate

Истра кроз предање

СКУПО

На путу Пула – Ријека саобраћајни знак показује да се за Крницу скреће десно. А иза ње, остаци величанственог „палаца"... Скрећемо уским асфалтним путем питајући се да можда нисмо погрешили, јер пејсаж око нас, висораван испресецана међама и шумарцима, никако не одговара представи коју имамо о местима на којима су се обично уздизали средњовековни градови и тврђаве. Ипак, настављамо. Све до табле на којој пише Братулићи. То је место у коме се налази „палацо". Међутим, још га не видимо а легенда каже да је по завршетку зидања, његов господар са највише куле с пуним бокалом вина наздрављао господару удаљене Перушке. Почињу прве куће Братулића, одмах ту, крај њих, у дну дубоког дворишта указује се зид за који би човек, да не зна, могао да се закуне да представља остатке кулиса.

У дворишту нигде никога, куцамо на једна, друга, трећа врата. Нико се не одазива. Помислио би човек да су и ове куће напуштене: вртимо се по дворишту све док се, идући за послом, није појавила старица Фума Фравучић. Питамо је ко је и када подигао „палацо".

Од палате остао камен

– А ки то зна? – одговара Фума. – Давно је то било, то ни моји старији нису памтили. А тај зид, он ван је вавјек тако откад сан се родила. По њему видите да је то господска кућа била. Ево, још се позна где су огњиште и димњак били. А о старом господару, ча ван ја знам рећи, само то да се Братулић звао. Је, је, тако – Братулић. Увијек ме о њему питају: стану ту аутобуси пуни туриста, све страног света, и гледају около к'о да ће се гроф однекуд појавити. А ја стално говорим пашће коме камен на главу, убиће кога. Ви се не бојте, приђите слободно, данас ни ветра. То што кажем да камен и малтер падају, дешава се зими...

Забава господара Братулића потрајала је све док Маријин и Маринов син није замолио да буде кум његовом првенцу

Прилазимо палацу подигнутом на највишој коти благе узвишице и овако, из жабље перспективе, заиста нам моћно изгледа. Сад се сасвим могућом чини тврдња да је одавде пуцао поглед километрима унаоколо. Откривамо да поред оног једног зида још има остатака некадашње палате. Стара пекара, на пример. У њој се, чак донедавно, пекао хлеб како нам је рекла Ружа Азуљан, друга становница великог и на изглед напуштеног дворишта. А господар, онај о коме се легенде приповедају, није био Братулић већ Бртвеја. Тако је то њој њена свекрва причала. Но, свеједно да ли се многохваљени господар звао Братулић или Бртвеја, сигурно је једно – потомцима својих кметова остао је у лепој успомени. А она каже...

Потпис за потпис – сиромаштво

Решио једног дана Марин, син Коњушара Иве, да се ожени. Допала му се девојка Марија из суседне Крнице без обзира што, као ни он, није имала никакве имовине. Колико су сиромашни, иако су били вредни, приметио је чак и господар.

ДУВА ДА БИ НАС „СПУСТИО НА ЗЕМЉУ"

ТОЉАГОМ – НА ВЕТАР

Пошто су веровале да зли духови јашу на ваздушним струјама, ескимске жене су, чим почне да фијуче ветар, узимале батину у руке...

Живимо између бетонских зидова, с пуно стакла које и ветар зна да поломи... Кад снажно дува, трепере прозори, фијуче ветар испод врата, чује се лупање, понеки тресак! За нас су то познати звуци о којима најчешће не размишљамо. О томе какво нас време чека чујемо преко радија и телевизије и не пада нам на ум да бисмо, у неким случајевима, то и сами могли да предвидимо на основу струјања ваздуха – пратећи правац ветра, његову јачину, брзину...

У прошлости није било тако. Ловци су знали да се дивљач креће с ветровима, фармери су према струјању ваздуха могли да предвиде кишу или да утврде хоће ли наићи суша. Полинежански морепловци су на основу поигравања таласа усмеравали чамац ка свом циљу. Ескими на Арктику, када би им невреме сакрило сваки оријентир, кретали су се следећи струјања ваздуха преко снега и леда. Руковођење ветром одвело је шпанске, британске, холандске и француске бродове у Африку, Индију и Америку...

У почетку су многи амерички градови трасирани у правцу дувања ветрова. Уместо да гледају у компас, људи су стављали ветроказе на кровове кућа и тако се оријентисали.

У јеврејском, арапском, латинском и грчком реч дух потиче од исте речи од које и ветар. Ескимске жене су некада терале ветар из својих домова тољагама, док су мушкарци пуцали у њега – да би убили злог духа за кога су веровали да јаше на ваздушним струјама. Једна песма Навахо Индијанаца говори да су шаре на врховима прстију „трагови ветра који је дувао у тренутку када је настао човек...".

Ми данас не повезујемо ветар с духовима, али тврди се да ветар утиче на наше расположење, па и здравље. У Израелу, кажу, ветар звани „шарав" изазива раздражљивост, главобољу, мучнину и тешкоће при дисању. У Немачкој топли ветар доноси тугу. У јужној Калифорнији, када дуне Санта Ана, верују, људи падају у депресију и свађају се.

То није никаква уобразиља. Чак су и научници потврдили да суви ветрови, као Санта Ана, мистрал (који дува у јужним крајевима Француске) или фен у Немачкој

ДОБРОЧИНСТВО

– Дај му ону кућицу тамо доле, испод штала – наредио је једног дана управитељу.

У знак захвалноти Марија и Марин су још пожртвованије радили. Устајали су у зору и по цео дан проводили у пољу не исправљајући плећа. А време је пролазило: једно лето, сменило је друго а ово треће. Међутим, једног дана нису се појавили у пољу. Зашто, распитао се господар. Да им се није шта догодило?

– И јесте и није – одговорио је управитељ – добили су сина па моле Ваше господство да вас узму за дечаковог кума...

У првом тренутку господар се збунио: није било баш уобичајено да гроф кумује кмету, али он је био човек мека срца. Крстио је Маријиног и Мариновог сина. И још му је једну њиву са најближег имања даровао. Вест о томе брзо се и надалеко прочула.

Више није било ниједног кмета са Братулићевог имања а да га није молио да буде на крштењу кум. А господара је то забављало. И тако, мало-помало, имање господара Братулића почело је да се осипа. Гроф није марио за то: толико тога је он наследио! Узалуд га је управитељ опомињао да ће, захваљујући кумовањима, сва његова имања једног дана отићи кметовима. Он је и даље, комад по комад земље, преписивао кумчићима.

Кад се једног дана пред њим појавио Маријин и Маринов син да га замоли да крсти и његовог првенца, господар се нашао у невољи: није имао више ништа. Био је сиромашан као црквени миш, много сиромашнији од свог првог кумчета.

О. Вукадиновић

Снимио: **Љ. Патрногић** Илустровао: **Драгутин Њежић**

и Швајцарској лоше утичу на психичко стање. Утврђено је да у данима када дувају ови ветрови има више самоубистава и срчаних напада, а у Женеви долази до повећаног броја саобраћајних удеса. Када дува фен, пацијенти у швајцарским и немачким болницама се не оперишу.

Ветрови нам данас пружају и нека задовољства, посебно онима који уживају у једрењу или јахању на таласима.

И друга бића на Земљи знају да користе ветар. Птице се селе када дувају повољни ветрови да би тако штеделе снагу и лакше и брже стигле до циља. У септембру паукови испредају дугачка свиленкаста влакна која хвата ветар и тако се селе с једног места на друго.

Ако ветар понекад изгледа окрутан, то је само зато да би нас „спустио на земљу" јер се све више понашамо као да смо изнад природе. Другим речима, на ветар треба рачунати, руководити се некад њиме. То је, уосталом, и закон природе.

С. Ивановић

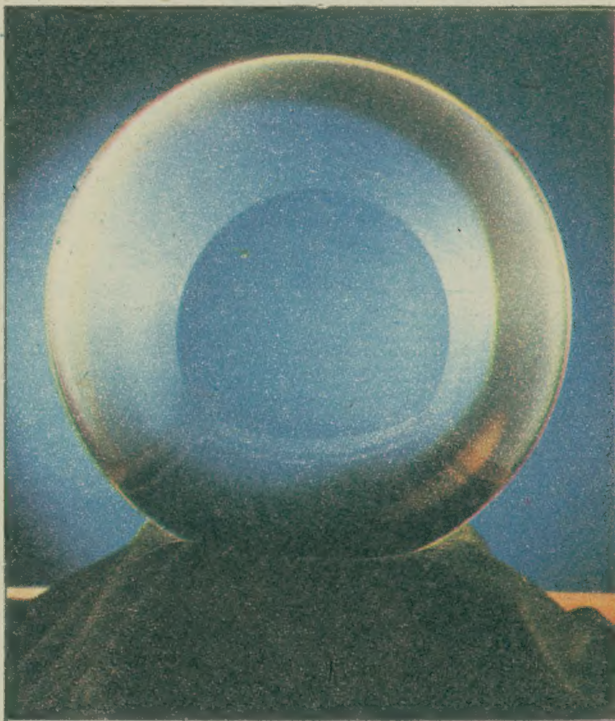
Илустровао: **Љубомир Милојевић Љубац**

ЗЕМЉА ЈЕ КУГЛА ЗА ГАТАЊЕ

КВАРЦ, МИНЕРАЛ КОЈИ ВАМ КУЦА НА РУЦИ

Тврђи је од челика, његов листић одређује тачно време, ушао је у легенду, сместио се по дворовима и музејима, жене углавном не могу да му одоле, а кажу и да лечи и проriче

Кристална кугла за гатање тешка више од 50 килограма направљена од кварца из Бурме, вероватно највећа на свету

Кристали кварца у природи најразличитијих облика и боја

На кварцни сат толико смо већ навикли да можда нисмо ни размишљали зашто се назива баш тако. Ако поједноставимо рад сатног механизма, принцип је следећи. Танак листић кристала кварца вибрира у електричном пољу часовника а његове вибрације, у ствари, и одређују тачно време. У зависности од финоће обраде и квалитета тог минерала не би могли да раде ни бежични телефони, кућни рачунари, видео-рикордери, радио-апарати, најновији телевизори, а однедавно ни многе машине за прање веша. Постављени у радио и ТВ пријемнике ти танки листићи омогућавају да се на хиљаде веза, које теку упоредо, не помешају и не створе хаос од звука. Исто тако обезбеђује да стотине телефонских разговора може безбедно да тече кроз један канал, а да се не побркају.

Овај минерал нашао се и на картицама са микропроцесорима (условно речено – малим компјутерима) чија меморија памти различите податке, од рачуна и бројки до, у најновије време, историје болести власника те картице. Већ се ради и на изради ручних кварцних телефона. А и штоперице, доскора прилично скупе, које су имали само малобројни, све више се израђују на бази кварца и постају доступне свакоме.

Неком је можда тешко и да замисли да се модерна технологија заснива на обичној стени. Међутим, атомска грађа овог минерала обезбеђује му да прецизно регулише рад електричних кола са вибрацијама од неколико милиона циклуса у секунди.

А мајка природа као да је знала какви ће бити захтеви модерног доба па се постарала да управо кварц буде минерал кога има у највећим количинама на Земљи. Јер кварц, односно минерал силицијум-диоксид (SiO_2), основна је материја од које је

сачињена кора наше планете. Ако кисеоник чини отприлике једну половину Земљине коре, силицијум чини следећу четвртину. Практично, где год се окренеш наићи ћеш на кварц.

Кварц је, иначе, провидан, густина му је од 2,5 до 2,7 грама по кубном центиметру (као и густина Земљине коре). Релативна тврдоћа означена је индексом 7 па је само дијамант са индексом 9 тврђи од овог минерала. Значи, кварц је тврђи од челика! Топи се на 1.720 степени Целзијуса, а објављује се, између осталог, као ахат и аметист нама познати као полудраго камење.

Аметист против жеђи

Кварц није откриће нашег века. Кроз дугу историју човечанства наилазимо на примере култура које су сматрале да овај минерал повећава психичке моћи човека. И не само то. Древне цивилизације Сумера и Маја веровале су да ова стена може и да лечи. Стари Египћани такође су знали за кварц. Чак се мисли да средишња просторија у централном делу Кеопсове пирамиде није случајно израђена од асуанског гранита који садржи 35 одсто кварца. Египћани су наводно били свесни да притисак огромних блокова на кварц претвара механичку снагу у електричну енергију, односно ствара поље које има моћ подмлађивања и ширења „позитивне енергије".

Упркос многобројним доказима да је потонула Атлантида само део легенде, има и оних који доказују да је овај континент заиста постојао. Иду чак дотле да несталу цивилизацију замишљају као острво које је са свих страна било окружено огромним кристалима кварца. Кристали су ширили поље које не само да је служило као извор снаге и младости већ је обезбеђивало и генераторе електричне енергије и антигравитације.

Уколико су све ове приче измишљене, сасвим је извесно да се разни облици минерала кварца најмање 30 хиљада година користе за израду употребних и уметничких предмета. Тако су Сумери правили прстење и огрлице од ахата, а од јасписа су израђивали оружје. Египћани су обрађивали зеленкасти хризопрас и љубичасти аметист и правили чиније, шоље и бокале. На француском двору се вековима користио пехар од сардоникса приликом крунисања краљева.

Како је време пролазило око кварца се све више ши-

Вештачки кварц добија се хидротермичким путем од правог кварца у аутоклавима, справама за грејање материје изнад извора топлоте.

рио вео тајанственог. Људи су му непрестано додавали моћи. И данас међу бедуинима постоји уверење да аметист ублажава жеђ па комад овог полудрагог камена држе испод језика када путују широким пешчаним пространствима.

У средњем веку крсташи су око врата носили обично амајлију од кварца. Исто тако међу војницима широм света преносило се веровање да ће их амајлија од овог минерала чувати смрти, а ловци су му придавали особину срећног камена који им помаже у лову.

Кварц је ушао и у легенду. У Француској постоји прича о освети бога Диониса (или Бакхуса, Зевсовог најмлађег бесмртног сина). Дионис се једног дана страшно разљутио и одлучио да свој бес искали на првој особи која прође поред њега и његове свите. Наумио је да ту особу растргну тигрови. Крај њега је прошла лепа девојка Аметис. Ишла је у храм богиње Дијане. Кад су тигрови кренули на девојку, она је призвала Дијану да је заштити. А богиња није могла друго него да је спасе мука и претвори је у бели камен. Кад је Дионис схватио шта је урадио, желео је да ублажи своју грешку. Преко рамена је пролио неку љубичасту течност и тако овом камену дао особену боју.

Стена за вечност

Ни Оријент није остао неосетљив на лепоту овог кристала. Од њега су израђиване и данас чувене кугле за гатање. Међутим, нису само у том делу света сматрали да кварц има тајанствену моћ! Људи окренути спиритуализму верују да овај минерал има лековита својства и да може да их споји са „вечитим светлом".

На невероватним моћима кварца многи данас зарађују право богатство. Постоје специјализоване радње у којима се продају разни предмети од њега – од кристалних кугли до огрлица и амајлија које лече и спречавају несрећу. Чак се организују и посебна путовања за Бразил и Мадагаскар где „верници" могу сами да ископају комад кварца за вечност.

Мада је кварц минерал који је толико хиљада година био у употреби, тек је у 19. веку наслућена његова примена у науци. Наиме, брачни пар Кири је, крајем прошлог века, дошао до закључка да овај минерал, изложен механичком притиску, може да претвори механичку у електричну енергију. То је познати пиезоелектрични ефекат (пиезо долази од грчке речи и значи притиснути или стегнути).

Да бисмо га објаснили, можда је најбоље да кажемо како је примењен у упаљачима. Када притиснемо упаљач, односно дугме или полугу на њему у жељи да добијемо пламен, стварамо механички или физички притисак. Тако се ствара напон од неколико хиљада волти који се попут муње празни до најближег металног елемента – дизне за плин из које овај исцури и запали се. Исто се догађа и код упаљача за плинске штедњаке.

Како би изгледало искрцавање у Нормандији?

Мада су велике могућности кварца откривене крајем 19. века, пиезоелектрични ефект је скоро 30 година био само лабораторијско чудо. Тек су у првом светском рату француски научници, у жељи да нађу начин за откривање немачких подморница, схватили да кристали кварца могу звучне таласе да претворе у електричне сигнале и створили претечу сонара.

Двадесетих година нашег века уочено је да кристали кварца могу да контролишу и радио-фреквенције, али све до 1934. године није учињен озбиљан корак у употреби кварца за радио-апарате. Те године група студената са Дикинсон колеџа у Карслајлу, у америчкој држави Пенсилванији, убедила је професора Гровера Ханта да им помогне у прављењу кварцних радио-кристала. Суочивши се с нечим потпуно новим, дотадашњи шахиста Гров Хант обучавао се уз студенте у изради финих листића кварца и убрзо, савладавши технологију, постао милијардер. И данас је Карслајл центар индустрије кварца у САД.

Кристали кварца убрзо су постали уобичајено средство којим су станице контролисале фреквенције емитовања. Прва станица је била WEAF у Њујорку. Емитовали су програме са 610 на средњим таласима, односно 610 килохерца или – емитовали су радио-таласе са фреквенцијом од 610.000 циклуса у секунди. Мали листић кварца величине новчића контролисао је тачну фреквенцију. Што је листић тањи, већа је његова моћ вибрације и самим тим – тачност.

Да није било кварца, ко зна како би било организовано чувено искрцавање у Нормандији у другом светском рату или познати „D-Day" (Ди-дej). Огромне савезничке снаге које су прелазиле Ламанш морале су да буду повезане различитим одашиљачима и звучним таласима који би се претворили у звучни хаос да није било кварца који је ту буку претворио у разумљиве сигнале.

Временом, кварц кога има толико у природи, почео је да се прави и вештачки. Сада се вади из највећих налазишта у Бразилу, Американци имају залихе у Арканзасу, или се добија лабораторијски користећи прави комад овог минерала као заметак од кога ће се умножити вештачки кристали.

Кварц је већ био и у свемиру, на америчким летелицама из програма „Аполо" и „Џемини". Његове могућности тек ће се показати.

В. Софреновић

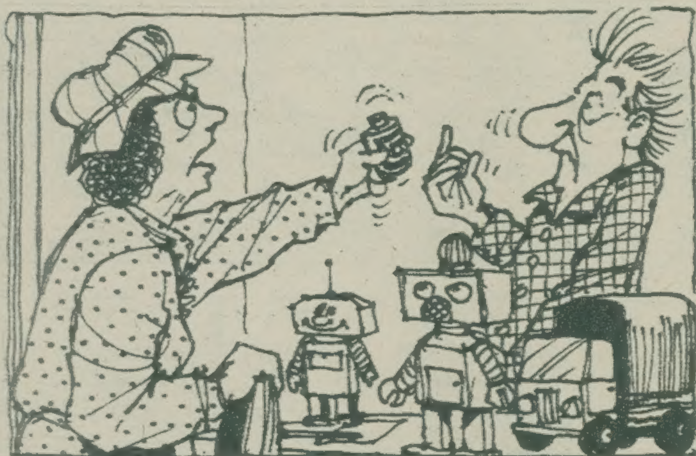

МА ШТА КАЖЕШ

ПРЕТЕРАНО ДУГОВЕЧНЕ БАТЕРИЈЕ

Барбара Фримен, домаћица из Редмонда у држави Вашингтон, написала је фирми „Реј Овак" љутито писмо. Разлог њеног беса биле су батерије које ова фирма производи. У првом тренутку одговорни у „Реј Оваку" били су збуњени. Није ни чудо јер се Барбара није жалила на кратак век батерија, напротив – батерије трају дуже него што су им они одредили. Написала је да њен син лудује за аутомобилима и роботима који се покрећу батеријама и праве страховиту буку. У нади да ће, како стоји у упутству, батерије трајати један сат, Барбара је мислила да ће бука за то време бити подношљива. „Али не, написала је, ваше батерије трају читавих осам сати!"

Управа „Реј Овака" одмах је објавила Барбарино писмо у свим новинама и на телевизији. Бољу рекламу нису могли ни да замисле. ■

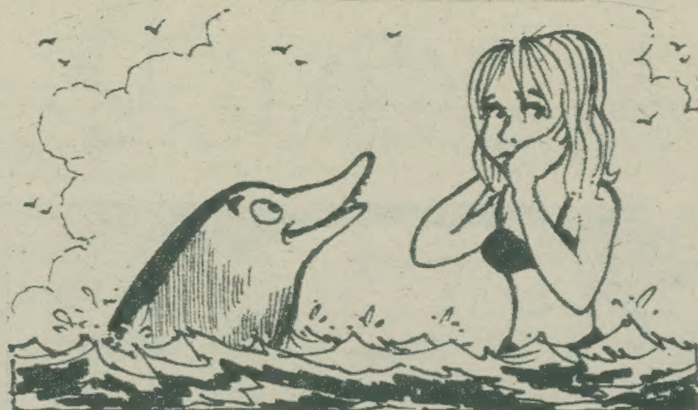
ПОШТЕНИ ЛОПОВ

У градској библиотеци у Сент Луису двадесет година су нестајале књиге. Покушавали су да уђу у траг крадљивцу, али без успеха. Коначно, једног дана књиге су се појавиле на вратима библиотеке. Испоставило се да је крадљивица била Мери Спанцен која је у тестаменту, између осталог, оставила у аманет својим адвокатима да све књиге врате. Мери је умрла у седамдесет седмој години и решила да, макар после смрти, буде поштена. ■

ВЕЛИКИ МЕЦА ЗА – ОДРАСЛЕ

Има људи који ни у поодмаклим годинама не воле да спавају сами. Сада се и за њих појавило решење. У америчким продавницама могу да купе „змијолики" јастук дугачак метар и осамдесет. Направљен од паперја, пресвучен свилом и кадифом (у буквалном смислу) има предност што је топао, не „бацака" се ноћу а, то је можда и најважније, људи за сто долара добијају суспавача који не хрче!

– Овај јастук се показао као идеално решење за принудне или добровољне самце – каже Даглас О'Конорс, психотерапеут из болнице „Сент Лукс Рузвелт" из Њујорка ■

ДЕЛФИНИ И ТРУДНИЦЕ

Делфини ће осетити да је нека жена у другом стању чак и пре него што она сама тога буде свесна. Ово тврди Фил Беруцо, човек који је читав живот посветио проучавању ових враголастих сисара. Он тврди да делфини имају изузетно изражен матерински инстинкт и да ће сместа допливати и весело кружити око жене која чека бебу чак и када је њена трудноћа на самом почетку. Ако сте можда видели да се наш чувени делфин Јоца из Бококоторског залива прилепио уз неку представницу слабијег пола, сада знате због чега. ■

ПОГЛЕДАЈ МЕ ОТПОЗАДИ, ЗНАЋЕШ ОДАКЛЕ САМ!

Судећи по следећој статистици Американци се баш не држе бон-тона да није културно обраћати пажњу на нечији изглед, још мање га коментарисати. Водећи рачуна искључиво о чињеницама, у САД су недавно објавили студију по којој се Американцима у последњих десет година знатно повећала – стражњица. Ово је потврдио и Чип Толберт, управник њујоршког огранка Удружење за мушку моду. Толберт каже да сада морају да воде рачуна о кроју мушких панталона и да на стражњем делу ушивају дубље и веће џепове не би ли бар визуелно сакрили увећану позадину. И из фабрика намештаја јављају да су, сходно новонасталој ситуацији, почели да производе столице 5 центиметара шире од досадашњих.

Потврда, најблаже речено необична, да грађани Новог света заиста имају невоље с килажом стиже и са другог краја САД. Наиме, једна религиозна секта из места Геринг у Небраски одлучила је да вишак килограма својих верника поклања – Господу. Под називом непреводиве игре речи „Lard for the Lord" (сало за Господа) већ је „сакупила" око 500 непотребних килограма. Да ли ће ту масу сала верници уопште скинути са себе и да ли Бог прихвата да тај вишак прими, остаје под знаком питања.

ШТА ЈЕ ДОСТА, А ШТА – ДОВОЉНО?

Како би деца објаснила разлику између „довољно" и „доста"?

– Ако ми мама одсече парче торте, добићу довољно. Међутим, ако ја себи узмем парче те исте торте, добићу – доста. ■

В. С.

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

DIK BROWNE

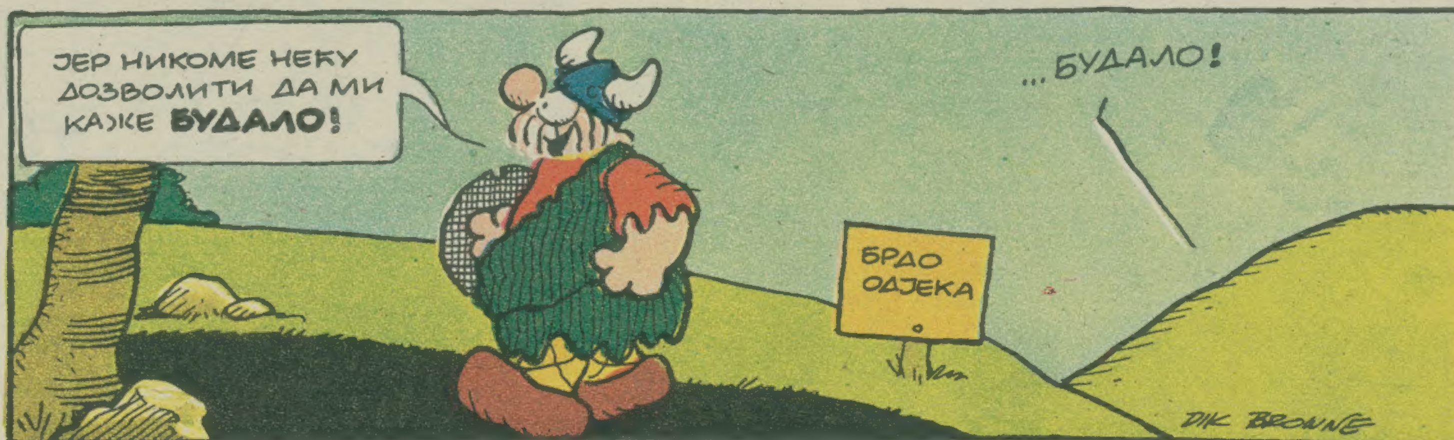
ХОГАР СТРАШНИ

ЕЛЕКТРОНСКА ЛУПА ЗА ШЕРЛОКА ХОЛМСА

Суперосетљиви микроскоп постаје незамењив помоћник научника и полицијских иследника

Француз Ив Дандоно вешто је удесио сопствену смрт. У свом аутомобилу спалио је тело неког скитнице кога је претходно убио, тако да изгледа као да је он погинуо у саобраћајној несрећи. Потом се удаљио са места удеса и сакрио уверен да нико неће посумњати да је страдао управо он и да саучесник – његова супруга – неће имати тешкоћа да после извесног времена подигне високо осигурање. Ни на крај памети му није било да ће иследници позвати у помоћ растерски електронски микроскоп (РЕМ) и без по муке открити превару. „Електронска

лупа" открила је на оделу жртве трагове бензина и одмах је било јасно да је несрећа лажна. Ускоро је злочинац ухапшен на једној плажи у близини Кана, где је после пластичне операције лица чекао лажни пасош и тренутак кад ће моћи да искористи плодове свог пакленог плана.

Видети невидљиво

Године 1981. геолог Лојк Ларибо напустио је место у нафтној компанији „Тотал", позајмио електронски микроскоп и отворио свој истраживачки центар. Сместио се у згради бивше жандармеријске станице у градићу Тесту на југозападу Француске и постао први, а дуго и једини сарадник нове фирме са звучним именом „Истраживачки центар практичних система у електронској микроскопији" (ICPSEM). У почетку посао није ишао никако – за првих шест месеци у Центар није крочио ниједан клијент. Па ипак, ускоро се ситуација сасвим изменила и седам година касније капитал фирме износио је више од 10 милиона франака, а предузеће је запошљавало седамдесетак првокласних стручњака, већином младих способних људи од 20 до 30 година.

Данас Лерибоова фирма има већ неколико филијала: у Паризу, Белгији, САД. За само неколико година Центар је остварио многа открића у криминологији, електроници, металургији, блиставо извео многобројне експертизе уметничких дела из најпознатијих светских колекција а такође и испитивања земљишта, у првом реду песка, по наруџбини великих компанија за геолошка истраживања.

– Свака честица у земљи има своју историју – сматра Леридо. – Оне као да памте све што се у прошлости дешавало са њима. Објекти увећани десет, па стотину хиљада пута могу се снимити и одмах испитати хемијски, механички или биолошки утицати на узорак. Зрнца минерала причају не само своје „доживљаје" већ и у каквим су се климатским условима све налазила.

За већину „Забавникових" читалаца није тајна да се помоћу РЕМ-а, о чијем је принципу рада писано у нашем листу, не може видети ништа што припада „реалном" свету као код обичног микроскопа, али зато обични има низ недостатака, између осталог и ограничене могућности. РЕМ је ту практично свемогућ. Помоћу њега поглед човека продире у непознат и неистражен свет који се може поредити с космосом. Замислите површину од неколико квадратних милиметара на којој се ништа не примећује. Уз помоћ цеви са снопом електрона она се пројектује на екран и постепено повећава. Добијате утисак као да се приближавате површини далеке непознате планете. Почињу да се разазнају појединости терена – „планине", „равнице", „долине"... Затим се на екрану појављује детаљни „портрет" једне једине честице. Ако би се увећала 100 хиљада пута, њена би површина заузимала три квадратна километра! Оператор приступа још детаљнијем разгледању уз помоћ такозваних поново излучених електрона. То омогућава да се утврди од којих се елемената састоји материјал, а исто тако и да се посебно одреди хемијски састав сваке честице са површине објекта који се испитује.

Принц је лагао

Најузбудљивије истраживање које су извели стручњаци ICPSEM везано је за аферу названу „Принчеве слике". Још 1971. године потомак једне од најпознатијих италијанских племићких породица Торичели Орсини дао је париској залагаоници на чување задивљујућу колекцију од двадесетак слика италијанских уметника од 14. до 17. века (Каналето, Ѓварди, Пинтурико, Чумабуе). Доказ да су платна права био је и званични каталог с репродукцијама а такође и сведочење стручњака. Уз тако добре препоруке, власник слика успео је да подигне зајам од 2,5 милиона франака (више од осам милијарди динара!), суму која је по његовом мишљењу сасвим одговарала вредности његове породичне збирке.

Пролазили су месеци, године, а власник није откупљивао платна, па је залагаоница 1985. одлучила да слике прода на аукцији (јавна продаја). Тек тада су неки стручњаци почели да изражавају сумњу у њихову веродостојност. Лицитација је одложена, у помоћ је позван Лерибоов ICPSEM. Центру је требало само неколико дана да са стопроцентном сигурношћу објави: све слике су лажне.

Под микроскоп је стављено неколико комадића боје од којих је сваки имао запремину од свега један кубни микрометар и без неког нарочитог труда одвојени су хемијски елементи од којих су састављени. Тако је присуство железноплаве боје указивало да је у ствари у питању „берлинска лазурна" која је почела да се употребљава тек негде око 1700. године Препозната је и такозвана „кадмијумска жута" као и „титаново белило" који су се појавили тек 1829, односно 1900. године. Тако је откривено да слике из породичне збирке нису могле настати пре друге половине 19. века, а да је највероватнији датум њиховог настанка, ипак, почетак 20. века. Њихови аутори били су свакако врло надарени сликари, али имена која су стајала на платнима нису била њихова. Као врхунац свега откривено је да је и каталог с репродукцијама такође фалсификат: у њега су накнадно доштампани поједини редови, па и читаве странице.

Све се завршило тако што је залагаоница 1986. године продала на аукцији платна италијанског принца лажова претходно објавивши да су платна у стилу венецијанске сликарске школе и изгубивши при том огромну суму од око седам милиона франака.

FBI зове у помоћ

После овог случаја најнеповерљивији морали су да признају да је РЕМ незаменљив у сложеним и одговорним испитивањима. Зато није нимало чудно што се Центру врло често за помоћ обраћају и француски иследници. За потребе полиције већ је направљен и специјалан ковчежић за узимање узорака који ће бити подвргнути микроанализи. У њему су не само класични инструменти (пинцете, маказе, гумене рукавице и слично) већ и специјалне лепљиве траке и тампони којима се с великом пажњом скупљају невидљиве честице са руку, одеће, обуће жртве или осумњичених као и са предмета који су се налазили на месту злочина. Стручњаци ICPSEM-а тврде да трагови које криминалац оставља за собом често значе много мање од оних које односи са собом.

Чак су и агенти чувеног америчког Федералног истражног бироа (FBI) недавно били принуђени да се обрате Лерибоу: имали су само неколико зрнаца песка са леша убијеног полицајца, а требало је утврдити тачно место где је извршено убиство. За то је било потребно детаљно испитати околни терен на површини од стотинак квадратних километара. У другом случају убицу је требало открити уз помоћ три нити тканине с његове одеће. Треба ли рећи да су злочинци били запањени кад су откривени. Како су их нашли, кад је злочин био савршен?

То није играчка

Тајни, практично, више нема. Човек не може да сакрије шта је радио у недавној прошлости, које је предмете додиривао, по каквом је терену ходао, у којој је кући био. Честице прашине, длачице тканина, трагови пудера или креча, трагови биљних влакана – по ништавним остацима који су се задржали на телу или одећи РЕМ без грешке описује сваку ситуацију.

Тренутно стручњаци ICPSEM-а раде на откривању микроотисака прстију што би омогућило да се олакша уобичајено дактилоскопско истраживање за које је у Француској, на пример, потребно проверити најмање 17 особених знакова. До новог Лерибоовог метода дошло се на основу проучавања микроскопских раставних елемената – сићушних делова папиларних линија и чак распореда пора на кожи.

У последње време Центар је проширио свој рад и на област индустријских истраживања, првенствено у микроелектроници. Колико је то важно за модерне суперпрецизне технологије не треба ни говорити јер и најмањи квар у само једном чипу може да избаци из строја најсложенији електронски систем, од телевизора до ракете. Од сада ће фирме, које производе електронску технику моћи без грешке да проверавају исправност микрошема, квалитет уградње а постоји могућност да се грешка открије још у почетку производње.

Тако је електронска лупа престала да буде необична играчка у рукама научника и постала неопходан помоћник стручњацима у многим свакодневним пословима.

В. М.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

РУЧАК СА УКУСОМ СМРТИ

Леп дан, пријатно расположење у ресторану, весело друштво. Славили смо Марџорин рођендан. Усред наше „португалске идиле” упала су тројица разбојника с пиштољима...

Већ данима путовали смо по Португалији. Из Ричмонда у северном Јоркширу, где живимо, возом смо стигли до Лондона, из Лондона авионом за Лисабон и онда смо се, изнајмљеним аутом возили по целој Португалији. У друштву нас је било петоро. Моја супруга Марџори, троје наших пријатеља и ја.

О том прошлогодишњем одмору не бих вам ни причао да нисмо бурно прославили Марџорин рођендан. Сад ми све изгледа као прича из криминалистичких филмова, али тада ми није било нимало забавно.

На југ смо стигли 18. августа, дан уочи рођендана. Тек сутрадан ујутру могли смо да се дивимо блештавобело окреченим кућама у Алгарвеу, каменом поплочаним улицама и сеновитим баштама пуним цвећа. Добро расположени шетали смо градом тражећи што лепши ресторан. Наравно, Марџори као слављеница, која није крила да пуни пет деценија, требало је да одлучи где ћемо ручати.

Да ли је хтео да ме убије?

Ресторан „О'Елеганте” заиста је деловао прикладно. Без обзира на врућину, сели смо унутра, покрај малог вештачког рибњака окруженог раскошним цвећем. Очигледно да смо направили добар избор јер је ресторан био пун света који је весело чаврљао.

Наручили смо аперитиве. У тренутку кад смо Марџори наговорили да одржи здравицу, врата ресторана су се с треском отворила. Упала су тројица маскираних разбојника. Доказ да се не шале била је пушка коју је један од њих држао и револвери којима су она друга двојица махала.

Наступио је тајац. Сви су их немо проматрали. Нисмо разумели шта говоре, али и без превода смо добро знали због чега су ту. Онај с пушком, очигледно вођа те мале банде, сместа је пришао Алфреду, шефу ресторана, и забивши му цев у ребра млатарао рукама у правцу касе. Јасно је било да тражи новац. За то време она двојица с пиштољима заузели су места тако да нас све могу држати на нишану.

Бренда је шапнула Марџори да скине ланчић и прстење и неприметно их спусти у ципелу. „Домунђавање” је изазвало бес једног с пиштољем. То нам је тек касније постало јасно. Тек, овај је, наравно на португалском који нисмо разумели, довикнуо „шефу” да се нешто догађа за нашим столом.

И даље с пушчаном цеви у Алфредовим леђима, вођа је бесно пришао нашем столу. Нешто је викао, махао рукама. Преплашени Алфредо му је нешто тихо рекао, вероватно да смо странци. На то је разбојник почео још више да урла. Кад сам покушао нешто да кажем, тек онда се разјарио. Деграбио је флашу с нашег стола и силовито је завитлао о зид. Стакло се распршило на све стране.

Општа пометња

Можда би се све завршило на пљачки новца из касе да није било Бренде и њених „савета”. Овако, сав бес разбојника свалио се на наше друштво. Вођа је прво тражио да му предам новчаник, исто то је морао да уради и Брендин муж и наш трећи пријатељ. Шеф је превртао новчанике, разбацивао картице, нису му биле занимљиве, и трагао само за новцем. Кад је претражио сву садржину, претећи се окренуо према Марџори. Једним потезом јој је скинуо ланац с врата. Моја супруга се повила и јаукнула. Ово као да га је изазвало да је још више злоставља.

Зграбио је за руку и почео насилно да јој скида прстење. Пошто се бурма заглавила, грубо је повукао. Марџори му је пала пред ноге. Пушчаном цеви јој је показао да сместа устане. Тај његов покрет протумачио сам погрешно. Избезумљен од страха да ће јој нешто урадити, дигао сам се са столице и кренуо ка њему. Он се муњевито окренуо и испалио метак који је, срећом, пролетео тик поред мог уха. Никад нећу сазнати да ли је намеравао да ме убије или је само желео да ме преплаши.

У ресторану је тек тада настала пометња. Људи су се бацали на под, неки су чак потрчали и ка излазу. Разбојници су пуцали на све стране. Касније се испоставило да је само Алфредо био рањен у бутину.

На један вођин миг она двојица разбојника кренула су ка излазу, после њих је потрчао и он. Чули смо да су се залупила врата на колима и ауто је одјурио.

Окренуо сам се ка Марџори која ме је, и даље на поду, гледала престрављена, бледа као смрт. Подигао сам је и дао јој воде. Знао сам колико је то смешно у том тренутку, али ни сам нисам могао да се освестим. Требало нам је још доста дуго да се повратимо.

Марџори је увек желела да прослави свој рођендан уз ватромет. Свој педесети је доживела уз паљбу из правог оружја

Полиција је стигла чини ми се одмах, за њом и хитна помоћ. Пребацили су нас до хотела, Алфреда су сместили на носила и одвезли у болницу.

* * *

Тог истог дана два полицајца су дошла да нас обавесте да су разбојници ухваћени. Онај „главни”, тако су нам рекли, побегао је из затвора и полиција му је била на трагу. Захваљујући пљачки у ресторану успели су лакше да га ухвате. Марџори је добила натраг своје прстење и ланчић, а и новац нам је био враћен.

Имали смо среће. „Вођа” је, иначе, лежао у затвору због убиства.

Бил Мекен

НЕПОЗНАТО О ПОЗНАТИМ БАЈКАМА

ПРИЧА О СТАКЛЕНОЈ ЦИПЕЛИЦИ

Пепељуга, најпопуларнија бајка свих времена, настала је у Кини! Њена најбоља другарица на топ-листи бајки је – Снежана. Када су настале, обе приче биле су препуне разних суровости

Пепељуга је, верује се, најпознатија бајка на свету. Прича је постојала стотинама година уназад у различитим писаним и усменим облицима, од којих је већина садржавала бруталне описе сакаћења женских стопала у узалудним покушајима да се обује фамозна чаробна ципелица.

За данашњу верзију коју знају сва деца – у којој сиромашна угљарка, Пепељуга, може да иде на краљевски бал, добротом и уз помоћ своје вилинске баке (у неким верзијама то је кума) – заслужан је нико други до Шарл Перо. Да није било њега, свету можда уопште у сећању не би остала ова дивна бајка, а Енглези би морали да се задовоље шкотском верзијом сличне приче о сиромашној девојци. Према тој причи, девојчине три ружне полусестре терају је да носи хаљине и рите од рогоза. Уместо добре вилинске баке која испуњава жеље, у овој причи, девојка има магично теле које њена зла маћеха, из освете и зависти закоље и скува. Сломљена болом, сиротица, желећи да оде на бал, пожели нову хаљину над костима свога магичног љубимца. Теле јој, наравно, испуни жељу, и она, огрнута предивним огртачем стиже на бал, где освоји принчево срце. Међутим, трчећи кући она изгуби дивну ципелицу од сатена.

Пошто је принца обузела велика туга због изненадног нестанка вољене му драге, он објави да ће се оженити оном која буде могла да обује ципелицу. Желећи да њена најстарија кћерка постане принцеза, зла маћеха одсекла јој је све прсте на ногама! Али, несрећници је ципелица и даље била мала па је маћеха прибегла новој операцији: секиром јој је скратила пету! Подвала успева и принц прихвата ружну (тајно осакаћену) ћерку јер – царска се не по-

риче. Тек ће му касније птичица шапнути да стопало у ципели није цело, и ко је у ствари та девојка која му је освојила срце. Принц је налази после доста перипетија, венчавају се „и они потом срећно живљаше".

Пепељуга је Цецоља

У многим старим европским верзијама ове приче, стопало најружније маћехине кћери било је касапљено како би могло да уђе у ципелицу која није увек била од сатена, већ и од штофа, коже, па чак и од крзна (зависно од тога у ком се крају причала прича). И увек би нека птица дојавила принцу о превари која му је намештена. У Француској причи коју је Перо чуо још кад је био дете, ципелица је пре била од шареног крзна него од стакла (игра речи у француском језику vair и verre), али је Пероова генијалност направила ципелицу од стакла – која није могла да се растеже и кроз коју је могло да се гледа. Колико је био свестан значаја стаклене (и баш стаклене) ципелице показује и наслов који је дао причи: „Пепељуга: или мала стаклена ципела".

У Европи се једна од најранијих верзија „Пепељуге" приписује Ђанбатисти Базилеу. Појавила се у његовој збирци „Пентемероне" под насловом „Мачка на огњишту". Као песник који је много путовао, као војник, писмоноша и администратор из Напуља, Базиле је сачинио педесет прича, које је; највероватније, чуо од напуљских жена. Његова Пепељуга звала се Цецоља и била је објекат, тада веома раширене, злоупотребе деце.

Базилеова прича почиње са несрећном Цецољом која се спрема да убије своју злу маћеху, и у гушању са њом сломи јој врат! Али, на њену злу судбину сруши се још једна несрећа: отац се поново ожени и то још гором и погањијом женом која са собом доведе и својих шест ружних и злих кћери. Ове су се одмах окомиле на јадну Цецољу и терале је да по цео дан ринта по кући. Али, желећи да оде на гала-бал који приређује лепи принц, Цецоља се помоли над магичним дрветом, и одједном се нађе у одећи достојној краљици, јашући предивног белог коња. Пратило је дванаест пажева. Принц је био очаран њеном лепотом. Али, у поноћ, он остаде сам, држећи у руци њену изгубљену ципелицу – коју нико у целој земљи није могао да назује осим, наравно, Цецоље.

Иако је ова рана италијанска верзија веома слична Пероовој, историчари верују да Перо није знао за Базилеове штампане приче и да је своје бајке писао према усменим причама које је чуо у свом народу. Ко је онда, први, написао и смислио Пепељугу? Најстарија верзија Пепељуге појављује се, нећете веровати, у једној кинеској књизи између 850. и 860. године. У овој источној верзији, девојку Ји-Хсиен злостављa њена зла и бездушна маћеха. Облачи је у свакакве рите и тера је да стално доноси воду са врло опасних и дубоких извора. Али, кинеска Пепељуга чува чаробну рибу десет стопа дугачку, у базену поред куће. Прерушена у Пепељугине дроњке, маћеха на превару хвата чаробну рибу и убија је. Пепељуга, желећи да оде на бал, помоли се над костима своје убијене љубимице и жеља јој се испуни: одједном се нађе у краљевској одори, окићена златом и драгим камењем.

У кинеској причи нема, међутим, ни краља ни принца. Журећи кући, Пепељуга губи своју златну ципелицу која беше „лака као зора и која не правише никакве звуке чак ни кад ступаше по камену". Изненада, ципелица доспева у руке најбогатијег трговца у крају. Потрага за девојком тако малог стопала одводи га до Пепељуге која обува ципелицу и постаје лепа као „небеско биће". Они се венчавају, а огромно камење сурвава се на злу маћеху и њену ружну кћер.

Чудесни чешаљ

У овој кинеској причи из 9. века коју је препричао Тан Чанг-Ши, налазе се трагови најстарије приче о Пепељуги. Он је записао да је причу први пут чуо од свога слуге који је у његовој породици живео годинама. Никакви други подаци о коренима ове приче нису познати. Није ни чудо, међутим, да је Пепељуга у ствари кинеска прича – јер традиционално мерило кинеске лепоте, управо је мало и нежно женско стопало. Отуд и разна сакаћења девојчица (касније преузето у средњовековним европским верзијама) те подвезивања њихових стопала како не би порасла, о чему је онолико писала, славна списатељица Перл Бак. До данас, свету је дато око седамсто верзија Пепељуге, чиме она постаје убедљиво најомиљенија јунакиња дечје литературе свих времена.

Ипак, по слави, Пепељугу у стопу прати Снежана са својих седам патуљака.

Браћа Грим били су први који су уметнички уобличили и срочили причу која траје и опстаје толико година. Али ни њихова „Снежана" није била прва. У Базилеовој збирци „Пентемероне", налази се врло слична прича о прелепој седмогодишњој девојчици Лизи која пада у дубоку несвест када јој чешаљ загребе главу. Стављена у стаклени ковчег (као и Снежана) Лиза у ствари наставља да расте (то исто се дешава и Гримовој Снежани која је такође имала само седам година када је била остављена) постајући све лепша и лепша. Нека рођака мале Лизе, љубоморна на њену лепоту, заклиње се да ће је уништити, исто као што се и љубоморна краљица куне да ће убити Снежану. Рођака отвара ковчег, и док је Лизу чупала за косу, девојчици из косе испадне затровани чешаљ, и тако заробљена лепота поново оживи.

Тако је Базилеова прича остала као прва писана верзија Снежане. Није сигурно да ли су браћа Грим, двеста година касније – пишући своју верзију знали за Базилеову или не, али како било да било, верзију браће Грим узео је Волт Дизни и 1928. године направио први дугометражни цртани филм.

Многи рани преводи Гримове бајке изостављају један крвав детаљ: Краљица не само што наређује да се Снежана убије, већ као доказ да је мртва, тражи да се девојчино срце донесе у палату. Дизни поново успоставља овај детаљ из оригиналне приче, али изоставља један много ужаснији: у немачкој причи краљица, верујући да је срце које јој је донео ловац – Снежанино (иако је он убио медведа и однео јој срце животиње) посоли и поједе. Оригинална бајка завршава се тако што поражена краљица, приморана да обује ципеле од гвожђа, управо ужарене у пећи, у агонији и лудилу, урлајући од болова, скаче и игра до смрти.

Мирта Херц

Илустровао: Брана Јовановић

ИСТИНИТА ПРИЧА СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

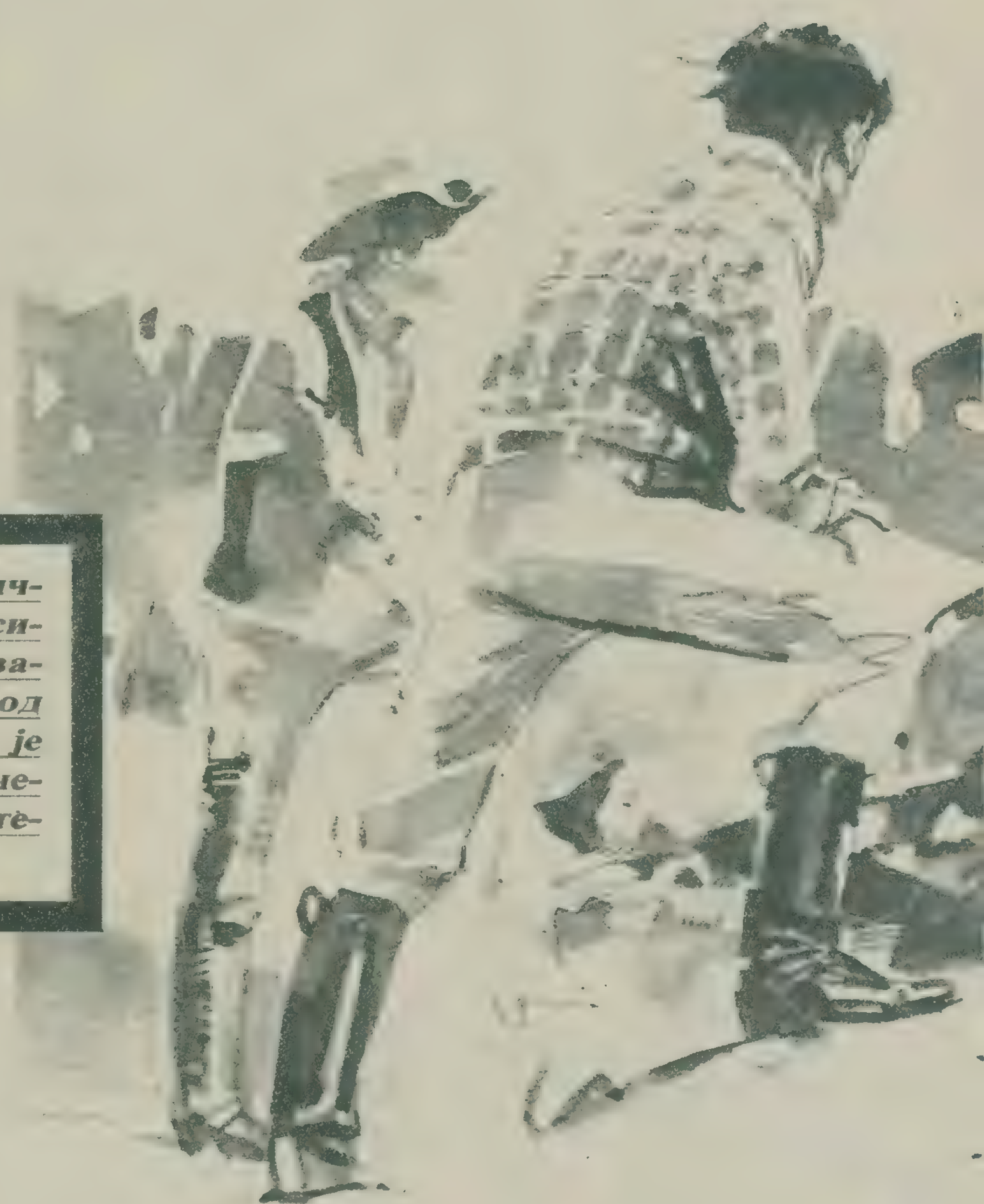
РУЗВЕЛТОВА БЕЛА

Џони Вилис је био гладан и прозебао. Спуштала се ноћ а он је још корачао путељком који је водио ко зна куда. Знао је само да се налази у Мисурију и да га ноге очајно боле. Стотину пута му је прошло кроз главу: зар је баш морао да побегне од куће? Био је тврдоглав и нипошто није хтео да одустане. На путу је пуне две недеље. Његов циљ је Дивљи запад.

Имао је тринаест година и веровао да је то право место за момка као што је он. Зато је наставио да се тетура пустим, прашњавим друмом коме се није видео крај.

Одједном му се учинило да у даљини види неку светлост. У ноздрвама је чак осетио мирис куване вечере. Упутио се тамо провлачећи се кроз шикару. Светлост је све јаче титрала.

Одело будућег америчког председника висило је у фронцлама, свака кост га је болела од пењања. Најзад ју је угледао – стајала је недалеко на једној стени...

Са мало уштеђеног новца који је понео од куће Џони је куповао карте за воз или кочије, а некада се возио и као слепи путник. Сада је био без пребијене паре и већ три дана ништа није ставио у уста.

– Стој! – чуо је груб глас иза себе. Снажна рука чврсто га је шчепала за врат. Иако је премро од страха, није се померио.

Непознати га је довео до логорске ватре око које су седела петорица до зуба наоружаних мушкараца.

Почели су да га испитују: ко је, куда је кренуо, како се нашао баш у овом крају... Дечак је одговарао, а онда бризнуо у плач. Покушали су да га смире. Позвали су га да седне и тутнули му у руке чинију с храном. Готово да је полизао.

– Да ли би желео да останеш с нама? – упитао га је онај што га је шчепао за врат.

– Да господине – спремно је одговорио дечак, срећан што више неће морати сам да лута овом дивљином.

Људи су се погледали. Најзад је један за кога је Џони веровао да је главни, упитао:

– Знаш ли ко смо ми?

Џони је завртео главом.

– Не, господине. Никада вас нисам видео.

Човек се осмехнуо.

– Ја сам Џеси Џејмс. Овај тамо је мој брат Френк. До њега седи Кол Јангер, а остали су наши пријатељи. Да ли ти наша имена нешто значе?

Дечак је дрхтао као прут и опет бризнуо у плач. Једва су га смирили. Исцрпљен, убрзо је заспао поред ватре.

У друштву сурових

Ујутру му је Џеси Џејмс дао 35 долара и, потапшавши га по рамену, рекао:

– Слушај мали! Нема сврхе да те враћамо кући. Опет би побегао. Изгледа да си до гуше заљубљен у Запад па смо решили да ти помогнемо да тамо и стигнеш. Ово ти је за пут. Биће доста.

Један од Џејмсових људи одвео га је до оближње железничке станице и купио му карту до Ливенворта који је био „одскочна даска" за Запад.

Ускоро је Џони добио први посао. Возио је кочију до Санта Феа у Новом Мексику. Почело је челичење тела, али и душе. Пролазиле су године. Мењао је места и занимања. Био је укротитељ дивљих коња, трговао је стоком, опро-

ДИВОКОЗА

бао се као коцкар, трапер, возио је чамац... Пропутовао је Аризону, Колорадо, Тексас... И увек у друштву чврстих и суровихљуди, јер је и Запад био такав. Израстао је у високог момка, дугих руку и снажних мишића, али прилично мршавог. Постао је познат под надимком Дуги Џон. Ретко се осмехивао. Био је прилично мрзовољан и груб.

А онда се изненада скрасио у Монтани. Ловци су му плаћали да их води и показује где има дивљачи. У Монтани се и оженио.

Једнога дана на његову адресу стигло је писмо које ће му умногоме променити живот. Читао је: „Чуо сам да у планинама где ви радите као водич може да се нађе бела дивокоза, животиња којој је тешко ући у траг, а још теже уловити је. Ако дођем код вас и ви ме поведете у лов, шта мислите: хоћу ли моћи да уловим ту белу дивокозу?"

Писмо је било написано на фином плавом папиру потписано са: Теодор Рузвелт.

Читајући га, Џони је осетио како га обузима бес. Тек што се вратио из неуспелог лова у који је повео тројицу набеђених ловаца. Нису успели ни да одрже корак с њим, а не да нешто улове. А сада, ево још један надобудни господин хоће да се опроба као ловац. И то ни мање ни више него да крене у лов на белу дивокозу.

Брзо је узео оловку, наслонио тек примљено писмо на колена и, преко целог писма, крупним словима нажврљао: „Ако пуцаш као што пишеш – од улова нема ништа!" Ставио је писмо у коверат и послао га натраг и не слутећи да ће једног дана тај Теодор Рузвелт постати председник САД.

Џони је мислио да је с тим одговором све завршено. Али, после само неколико дана, опет је стигао плави коверат. У писму је стајало:

„Сматрајте да сте ангажовани. Стижем 20. јула. Рузвелт."

Блефира, помислио је Џони, али је ипак отишао на станицу.

Упорни кицош

Из воза су изашла два човека. Један је био онизак, мршав, са наочарима, у веома уредном оделу.

– Опет два кицоша – закључио је Џони док им је прилазио спреман да на лицу места прекине ову играрију. Трудећи се да буде што заједљивији, обратио се оном с наочарима.

– Пиварев син, зар не?

Човек се само насмешио и љубазно рекао:

– Како сте, господине Вилис? Ја сам тај Теодор Рузвелт кога очекујете. А ово је мој управник имања Мерифилд.

Џони се за тренутак збунио. Као да га је неочекивани осмех разочарао. Повео их је до хотела. Собе су биле мале и бедно опремљене. Рузвелт и Мерифилд сели су на расклиматани кревет јер се у једину столицу у соби увалио Џони. Пала му је на ум паклена мисао: показаће им шта је прави лов. Научиће их заувек памети. Водиће их најгорим стазама, пењаће се по највећим стрминама... За два дана ови слабићи ће одустати. Биће им доста лова за цео живот. И њему се већ смучио овај посао. Ово ће му бити последњи лов, али ће се бар добро забавити.

Рузвелт је из пртљага почео да вади своје пушке и да их слаже по поду. Џони је био запањен. Никада до сада није видео тако савршено оружје. У њему се рађала љубомора. Мрзео је тог младића с наочарима који је деловао тако самоуверено, отмено...

Два дана касније кренули су на пут. Верали су се козјим стазама али су добро напредовали. Рузвелтово ново ловачко одело било је све у фронцлама. Видело се да га боли свака кост али је ћутао.

Трећег дана управитељ Мерифилд је одустао. Дуги Џони и Рузвелт наставили су лов сами.

Петог дана, негде око подне, Џони је угледао белу дивокозу. Била је педесет метара лево од њих. Показао је Рузвелту. Овај је брзо подигао пушку и опалио. Дивокоза је одскочила. Била је рањена у предњу ногу, али је нестала у врлетима остављајући крвав траг. Узбуђени, обојица су је пратили.

А онда се под Рузвелтовим ногама одвалио повећи камен. Изгубио је равнотежу и почео да пада у понор дубок тридесетак метара. Био је угруван, али пушку није испустио.

Џони га је посматрао неколико тренутака а онда повикао:

– Јесте ли повређени?

– Нисам – одговорио је Рузвелт и с грчем на лицу наставио да се пење.

Тедди, постао си човек!

Џони је ухватио себе да већ осећа приличне симпатије према упорном ловцу на дивокозу... У сумрак су се вратили у логор. Рузвелт се увио у ћебе.

– Уловићу је, макар душу испустио – било је једино што је изговорио.

И заиста, сутрадан је све било завршено. Пратећи крвави траг, стигли су рањену животињу. Рузвелт је убио првим хицем.

Када су се вратили у град, Џони га је позвао у своју кућу.

Рузвелт га је погледао право у очи и рекао:

– Када сам дошао, назвао си ме пиваревим сином и одвео ме у хотел. Знам да си нерадо пристао на овај лов и зато не желим да ти више сметам.

Џони се први пут у животу осећао постиђен. Рузвелт је ипак прихватио његову понуду...

Дуго су седели разговарајући о поштењу, о истини која је најважнија у животу, о религији, о земљи и снази уједињених људи... Дуги Џон је поштовао та уверења. Хватао је себе како и сам друкчије размишља о многим стварима.

Следећих година њих двојица су ловила ко зна колико пута. Џони се трудио да његов мршави пријатељ са цвикерима што више очврсне у лову. А када је Рузвелт кренуо у председничку кампању, путовао је по Америци обично држећи говоре са платформе свог воза. Тако је било и у Монтани. Сваки говор завршио би питањем:

– Да ли је овде Џони Вилис?

– Јесте! – узвикнуо би Џони поносно, а онда би се попео на платформу да се поздрави са Рузвелтом. Имао је обичај да га удари по рамену и каже:

– Успео сам, најзад, да од тебе направим човека, Теди!

Будући председник би се насмејао и узвратио истом мером:

– Хтео си, ваљда, да кажеш да сам ја направио човека од тебе, драги мој Џони.

Ово необично пријатељство наставило се и када је Рузвелт постао председник САД. Џони је одлазио у Белу кућу а Рузвелт је често свраћао у Џонијев дом на праву ловачку вечеру коју је лично спремао бивши водич.

Само једно никада нису рашчистили: ко је кога направио човеком.

Кев Антони

Илустровао: Брана Јовановић

ГИБРАЛТАР

– град на кртичњаку и два мора

МАЈМУНИ ПРОТИВ ПРОРОЧАНСТВА

Гибралтар, Гибралтарска стена или само Стена (како га назива локално становништво) личи на џиновски знак узвика. Иако заузима свега 6,5 километара квадратних, за то мало простора водиле су се многе битке од најранијих дана. Није ни чудо. Смештен на крајњем југу Европе, на Пиринејском полуострву, удаљен од Африке свега 23 километра, одувек је био важна поморска раскрсница и стратешка тачка. Име је добио по маварском војсковођи Тарику ел Заиду, који је ту стигао из северне Африке у 8. веку. Његови војници су ово брдо назвали Тарикова стена (Џебел ал Тарик – што је временом постало Џебелтарик па Џебралтар и најзад Гибралтар).

На Гибралтар су још у старом веку долазили Феничани, Грци и Египћани и сматрали га „крајем света". Он је познат и као један од Херкулових стубова јер је, према предању, овај најславнији грчки херој на обалама Гибралтарског мореуза подигао по један стуб, да означи докле је у својим путовањима на запад најдаље стигао. Њега су освајали и Мавари, затим Шпанци а 1704. долази под власт Британаца који су га задржали до данас.

За време другог светског рата, 1942. овде се налазио Ајзенхауеров главни штаб за ратне операције савезника у Африци. Зато су га Британци градили као војно утврђење и у њему прокопали више од 13 километара подземних ходника, па Гибралтарцима њихова Стена личи на прави кртичњак.

Винстон Черчил можда и није веровао у шпанско предсказање да ће Британци отићи са овог минијатурног полуострва када са њега нестане и последњи примерак безрепог мајмуна, али за сваки случај, поручио их је из Африке

Гибралтар је и последња колонија у Европи која је сплетом историјских околности отргнута од Шпаније. Зато је данас камен спотицања у односима између Велике Британије и Шпаније, која се никад није одрекла суверенитета над овим крајичком Пиринејског полуострва.

А народ Гибралтара за себе каже: „Нисмо Енглези, али нисмо ни Шпанци. Ми смо Грибралтарци." Иако им је званични језик енглески, није ништа необично да чујете Гибралтарце како једну реченицу изговарају пола енглески, пола шпански. Ту мешавину енглеско-шпанског зову „љанито". Иако се у свему труде да буду своји, они су на референдуму 1967. изразили жељу да и даље остану у саставу Велике Британије, али Уставом из 1969. добили су много ширу аутономију.

Пошто су се првобитни становници, Шпанци, највећим делом иселили, то је садашње становништво мањим делом шпанског порекла, а у већини су потомци Португалаца, Италијана, Малтежана... Око 30 хиљада становника (не рачунајући британске војнике), колико их има на Грибралтару, готово сви се међусобно познају.

Нема градског саобраћаја

Гибралтар је сигурно једини град на свету који не мучи муку са градским саобраћајем јер га уопште нема. Улице су толико уске да аутобуси ту ни случајно не могу да пролазе. Једино превозно средство је такси. Таксисти су овде уједно и водичи. Док вас возе, пажљиво вас упозоравају на историјска места и туристичке знаменитости и стрпљиво чекају док пазарите или се фотографишете.

Посебна атракција су мајмуни macaca silvanae, једини мајмунски род на тлу Европе који живи изван кавеза и зоолошких вртова. Не зна се да ли су их овамо довели Мавари, или су мајмуни сами стигли из Африке неким подземним пролазом. Пре двадесетак година живели су у чопориме, а сада их је свега десетак.

Иако на изглед гола стена на Гибралтару успева чак 600 различитих биљака, а 200 врста птица селица долеће из северних крајева да презими.

Море гута све

Иако толико мали, Гибралтар има све што може да се нађе у једном туристичком месту: тениско игралиште, фудбалски стадион, мини голф, базене, видиковце, јахт-клуб, жичару којом се стиже на врх Гибралтара високог 425 метара. Гибралтар је ретко место где се можете купати у два мора: Атлантском океану и Средоземном мору.

Пошто немају изворе питке воде, Гибралтарци су то решили на необичан и оригиналан начин: све косе кровове кућа и читаву источну и северну страну стене, која је стрма и глатка, још више су углачали, па киша једноставно клизи преко њих и скупља се у посебне резервоаре. Тако становници и њихови гости имају довољно питке воде.

На Гибралтару је све мало: мале су куће, хотели, дућани, фабрике за прераду дувана, за конзервирање рибе и воћа... И аеродром се једва сместио на овом малом простору, уз саму границу са Шпанијом. Писта и улица се укрштају под правим углом, па кад авиони узлећу, семафорима се затвара пролаз моторним возилима и обрнуто, када саобраћају аутомобили, писта је затворена.

Гибралтарци имају и оригинално решење за уклањање старих возила: са једног узвишења, одређеног за ту сврху, само одгурну олупину у море.

Шест пута годишње, сат пре заласка сунца, један вод војске, у пратњи блех-музике, прође главном улицом где на Казамат скверу свирају повечерје, гувернеру предају церемонијалне кључеве града и рапортирају о безбедности утврђења.

А према једном старом шпанском пророчанству Британци ће отићи са Гибралтара када нестану они безрепи мајмуни. Прича се да је велики британски државник Винстон Черчил за време другог светског рата поручио ове мајмуне из северне Африке да би осујетио ово пророчанство.

С. И.

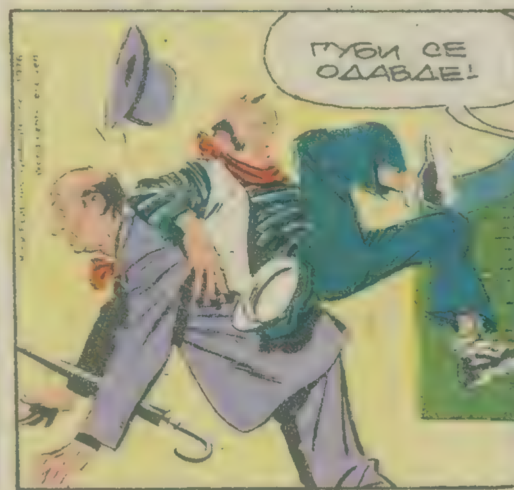
РИП КИРБИ

КРАЉЕВСТВО ПАЧАКУТЕК

ЦРТА: ЏОН ПРЕНТИС (JOHN PRENTICE)
ПИШЕ: ФРЕД ДИКИНСОН (FRED DICKENSON)

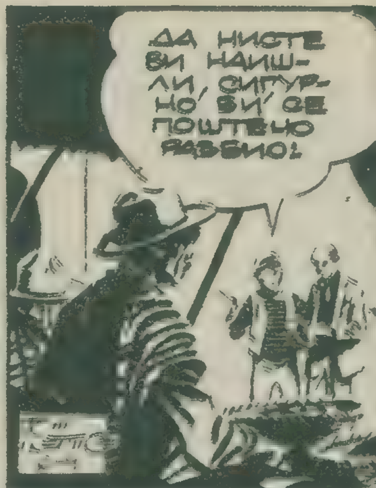

ЕЈ, МОМЧЕ! УБУДУЋЕ ПАЗИ НА КОГА НАЛЕ-ЋЕШ!
ИЗВИН'ТЕ, АЛ' НИСАМ ИМАО КУД...

ДА НИСТЕ ВИ НАИШ-ЛИ, СИГУР-НО БИ' СЕ ПОШТЕНО РАЗБИО!

ДЕЗ-МОНДЕ!
БЛАЈМИ! БЛАЈМИ ОСГОД!

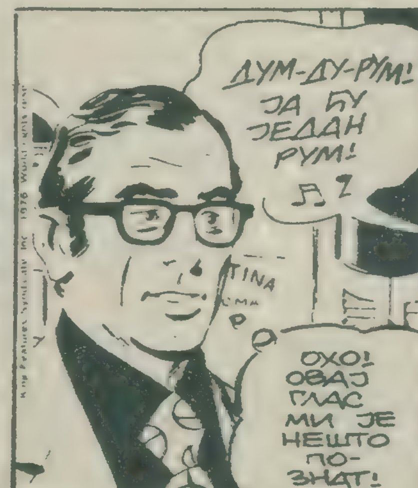

ЕХ! ПРОШЛА ЈЕ ЧИТАВА ВЕЧ-НОСТ, ДЕЗ-МОНДЕ!
ЗАР ЈЕ МОГУ-ЋЕ?! ПОСЛЕ ТОЛИКО ГОДИ-НА?

ЈОШ СЕ БАВИШ ОНИМ СТА-РИМ ТРИ-КОВИМА? ИДЕМО НЕГДЕ НА ПИЋЕ!

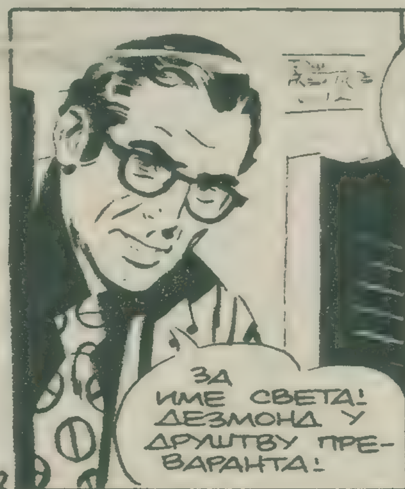

СЕЋАШ ЛИ СЕ КАД СМО ИЗБАЧЕНИ ИЗ „МАНЧЕСТЕ-РА"?
КАКО ДА НЕ?

А КАД СМО УМАКЛИ ШЕРИФУ?
ТРЕСАО СЕ ОД БЕСА!
СЕЋАЊА СУ НАВИРАЛА...

БАШ ВАМ ЈЕ СЛАДАН ТАЈ ДЕЗ-МОНД, СЕЊОР КИРБИ!
У ПРАВУ СТЕ, СЕЊО-РИТА!

ДУМ-ДУ-РУМ! ЈА ЋУ ЈЕДАН РУМ!
ОХО! ОВАЈ ГЛАС МИ ЈЕ НЕШТО ПО-ЗНАТ!

ШТА ТО ...ШКУ-ЈЕТЕ?
ИЗВИН'ТЕ ЗА ЧАСАК, СЕЊО-РИТА!

ЗА ИМЕ СВЕТА! ДЕЗМОНД У ДРУШТВУ ПРЕ-ВАРАНТА!

АКО НИКО НЕЋЕ ДА ТИ КУПИ ЛАЖ-НИ ПЕ-ХАР, ЈА ЋУ!
ТАМАН ПОСЛА! ПОКЛАЊАМ ТИ ГА!

САЧЕКАЋУ ВАС, СЕЊОР...
НЕ ВОЛИМ ДА ЗАЛАЗИМ НА ОВАКВА МЕСТА, АЛИ МОРАМ ЗБОГ ПРИЈАТЕЉА!

ДЕЗМОНДЕ, ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?

ОДЛИЧНО! ОВО ЈЕ МОЈ ДРУГАР, БЛАЈМИ ОСГОД!
ДРАГО МИ ЈЕ! ВИДИМ ДА ЈЕ ДЕЗМОНД ОДУШЕВЉЕН ПЕХАРОМ СТАРИХ ИНКА!
ДА, ПОКЛОНИО САМ МУ ГА...

ОВО ЈЕ ВРЕДНА СТВАРЧИЦА, ВЕРУЈТЕ МИ...
СВАКАКО, БЛАЈМИ!

ЗНАМ МЕСТО ГДЕ ЈОШ ИМА ТАКВИХ...

ВИ НАСТАВИТЕ, А ЈА ЋУ ТИ ЧУВАТИ ПЕХАР, ДЕЗМОНДЕ!
СТВАРНО НЕ ЛИЧИ НА КОПИЈУ!

ИЗГЛЕДА, СЕЊОР, ДА ВАМ СЕ ПЕХАР ДОПАДА!
МОРАО БИХ ИПАК ДА ГА ПОКАЖЕМ НЕКОМЕ!

ИНСПЕКТОРЕ, СЛАЖЕТЕ ЛИ СЕ СА МНОМ?

ДА! ПОКАЖИТЕ МИ КО ВАМ ГА ЈЕ ПРОДАО! ОДМАХ ЋУ ГА УХАПСИТИ!

ПОЛАКО, ИНСПЕКТОРЕ!
ПОЖУРИМО, ДА НАМ НЕ УМАКНЕ!

ВАША ВЛАДА МЕ ПЛАЋА ДА УЂЕМ ЛОПОВИМА У ТРАГ! АЛИ, ОВДЕ СЕ РАДИ О НЕЧЕМ ДРУГОМ!

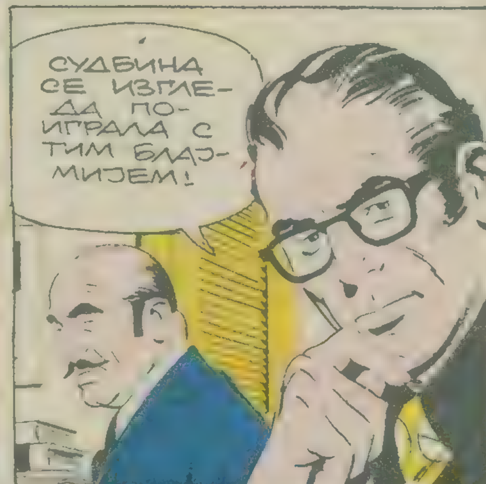

КАКО?
ТАЈ ЧОВЕК НИЈЕ ЗНАО ШТА ПОСЕДУЈЕ, И ПОМЕНУО МИ ЈЕ МЕСТО ГДЕ ИМА ЈОШ ОВАКВИХ СТВАРЧИЦА!

МИСЛИТЕ ДА НИЈЕ ЗНАО ВРЕДНОСТ ОВОГА?
ОН БИ ТО ДАО ЗА КРИГЛУ ПИВА!

МОЖДА ТАЈ ЧОВЕК У РУКАМА ДРЖИ КЉУЧ ИЗГУБЉЕНОГ ГРАДА ИНКА!

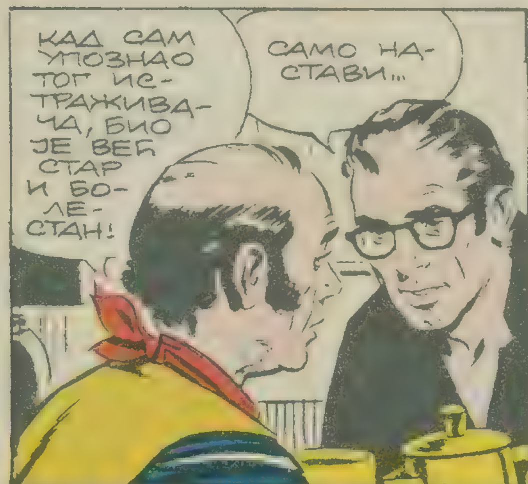
А СЕЋАШ СЕ ОНОГ У ПАРИЗУ?
ДА! БАШ СМО ПРОПУТОВАЛИ СВЕТ...

ДВЕ КРИГЛЕ, МОЛИМ!
ЈОШ САМО ДА ОДЕМО У ХОНГКОНГ!

Е, БАШ МИ ЈЕ ДАНАС СРЕЋАН ДАН, ДЕЗМОНДЕ!

СУДБИНА СЕ ИЗГЛЕДА ПОИГРАЛА С ТИМ БЛАЈМИЈЕМ!

СТАРИ ПЕХАР ЈЕ ПОКРЕНУО ЛАВИНУ...

АКО ОТКРИЈЕМО ОДАКЛЕ ЈЕ, МОЖДА ЋЕМО ПОХВАТАТИ КРАДЉИВЦЕ!
СВЕ ПРЕПУШТАМ ВАМА, СЕЊОР КИРБИ!

ЕВО КАФЕ, И РАЗМИСЛИ МАЛО, БЛАЈМИ!
УХ, ДЕЗМОНД И ЈА СМО БАШ ПРЕТЕРАЛИ!

КАД САМ УПОЗНАО ТОГ ИСТРАЖИВАЧА, БИО ЈЕ ВЕЋ СТАР И БОЛЕСТАН!
САМО НАСТАВИ...

„ПОКУШАО САМ ДА ГА ИЗЛЕЧИМ, АЛИ БИЛО ЈЕ КАСНО...

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ УМРО, ДАО МИ ЈЕ СВЕ ШТО ИМА - ОВАЈ ПЕХАР И НЕКЕ СТАРЕ ПАПИРЕ И СИТНИЦЕ..."

А ШТА ЈЕ БИЛО НА ТИМ ПАПИРИМА?
ИМЕНА НЕКИХ МЕСТА И МАПА КРАЈЕВА У КОЈИМА ЈЕ СТАРАЦ БИО!

ЈОШ СУ У МОЈОЈ СОБИ, АКО ВАС ЗАНИМА...

ШТА ИМА?
ЧОВЕЧЕ, ОВО ЈЕ ТОЛИКО ВРЕДНА МАПА, ДА СИ ЗАСЛУЖИО ДРЖАВНО ОДЛИКОВАЊЕ!

А ОНАЈ ПЕХАР ИДЕ У МУЗЕЈ! ПОТИЧЕ ЈОШ ИЗ ПРЕКОЛУМБИЈСКОГ ДОБА!
ЕХ! БАШ САМ СРЕЋКОВИЋ!

ДОБИЋЕШ ДОБРУ НАГРАДУ!

МАПА ЋЕ НАМ МОЖДА ПОМОЋИ ДА ПРОНАЂЕМО СТАРИ ГРАД ИНКА!
АЛ' МИ СЕ ВРТИ У ГЛАВИ!
НАРУЧИЋУ ЈАК ЧАЈ!

ОВО ЈЕ ИСПОД МАЧУ ПИЧУ! МОЖЕ ЛИ ХЕЛИКОПТЕР ДА НАС ПРЕБАЦИ ДО ТОГ НАСЕЉА?
КАКО ДА НЕ!

ХЕЛИКОПТЕР СЕ СПУСТИО ИЗМЕЂУ ЛИТИЦА АНДА...

ЈЕ Л' ТИ ПАДОБРАН ДОБАР?
ЋУТИ! НЕЋУ ДА МИСЛИМ О ТОМЕ?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ХВАЛА НА ВОЖЊИ! ДО ВИЂЕЊА!
С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ НАДЛЕТАЋЕМО ОВАЈ КРАЈ! ПАЗИТЕ ДА СЕ НЕ ИЗГУБИТЕ!

ДОБРО! А САДА МИ РЕЦИТЕ ГДЕ ЈЕ КАНЦЕЛАРИЈА РЕНТ-А-ЛАМА?

ИСТРАЖИВАЧИ СУ СЕ НАШЛИ У УДАЉЕНОМ АНДСКОМ СЕЛУ...

КОМПРАР ЉАМАС... НОСИТИ ТЕРЕТ... УХ, ОН НЕ РАЗУМЕ МОЈ ШПАНСКИ...

НЕКО ИХ ЈЕ ИЗ ПРИКРАЈКА ПОСМАТРАО...

ИМА ЛИ ПРОБЛЕМА?
БОЈИМ СЕ ДА ГОВОРЕ САМО ЈЕЗИК КЕЧУА ИНДИЈАНАЦА! ШТА ЋЕМО САД?

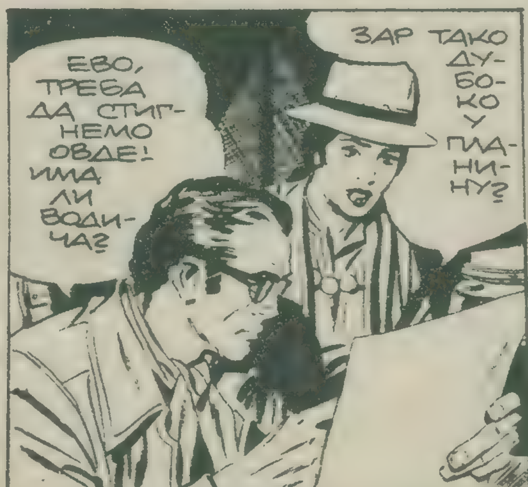

СЕЊОР, МОЖДА ВАМ ЈА МОГУ ПОМОЋИ!

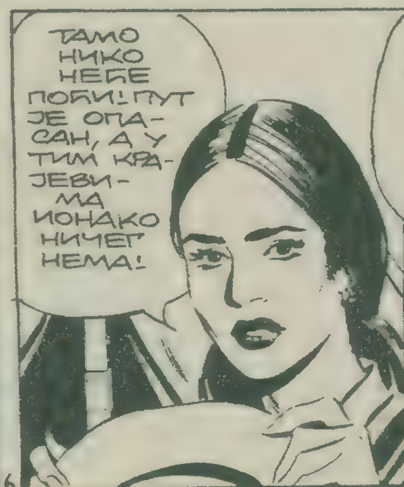

ВАЖИ! ПОМОЋ РАДО ПРИХВАТАМ!
ЈА САМ МАЈРА! НАУЧИЛА САМ ЕНГЛЕСКИ ОД МИСИОНАРА! НАБАВИЋУ ВАМ ЛАМЕ!

ОВУ НЕМОЈТЕ! МНОГО ПЉУЈЕ!
МАЛО КАСНИЈЕ...

ДЕТЕ МОЈЕ, ОВО НИЈЕ САХАРСКА КАМИЛА! САД ЋЕШ ВИДЕТИ!

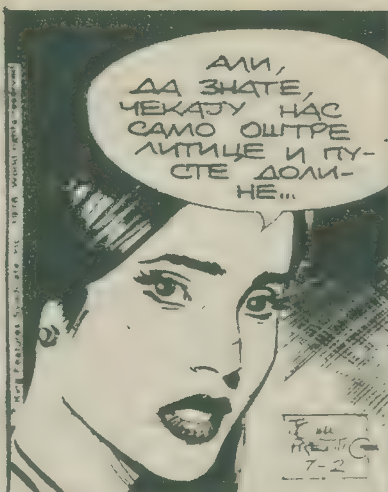

ИЈУ! СТВАРНО!
КЛОНИ СЕ ТОГ СТВОРА, МОМЧЕ!

ЕВО, ТРЕБА ДА СТИГНЕМО ОВДЕ! ИМА ЛИ ВОДИЧА?
ЗАР ТАКО ДУБОКО У ПЛАНИНУ?

ТАМО НИКО НЕЋЕ ПОЋИ! ПУТ ЈЕ ОПАСАН, А У ТИМ КРАЈЕВИМА ИОНАКО НИЧЕГ НЕМА!

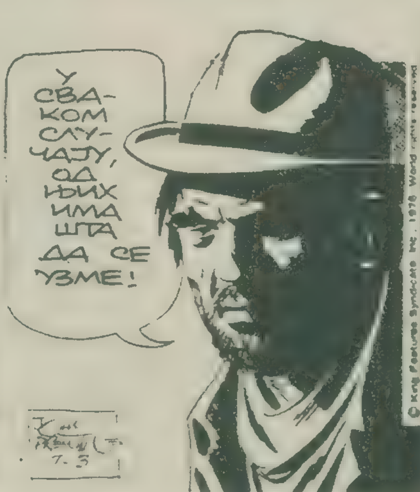

СВЕЈЕДНО! МИ ЋЕМО ТАМО СТИЋИ, ПА МАКАР И САМИ!
ЧЕКАЈТЕ! ЈА ЋУ С ВАМА...

ТО ОЗБИЉНО МИСЛИТЕ, МАЈРА?
НАДАМ СЕ ДА МОЖЕМО ИМАТИ ПОВЕРЕЊА У ЊУ...
ДА, СЕЊОР!

АЛИ, ДА ЗНАТЕ, ЧЕКАЈУ НАС САМО ОШТРЕ ЛИТИЦЕ И ПУСТЕ ДОЛИНЕ...

НОВАЈЛИЈЕ! МОРА ДА ИМАЈУ ЛОВЕ!
АХА! ЧУО САМ КАД СУ СТИГЛИ ХЕЛИКОПТЕРОМ!
ЗА ТО ВРЕМЕ...

ДОШЛИ СУ ХЕЛИКОПТЕРОМ! ШТА ЛИ ТРАЖЕ?
ОТКУД ЗНАМ, МОНТЕ!

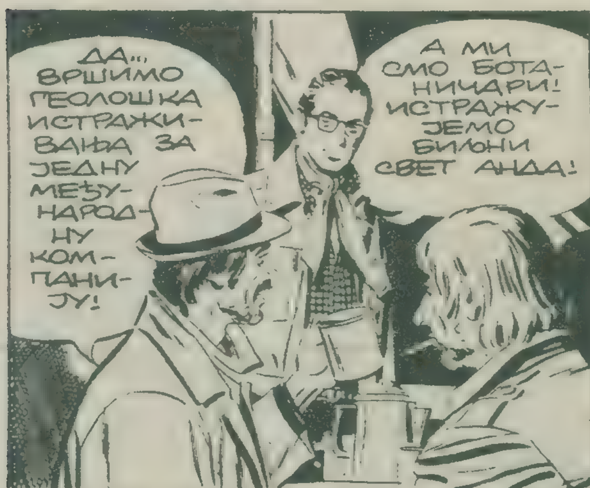

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, ОД ЊИХ ИМА ШТА ДА СЕ УЗМЕ!

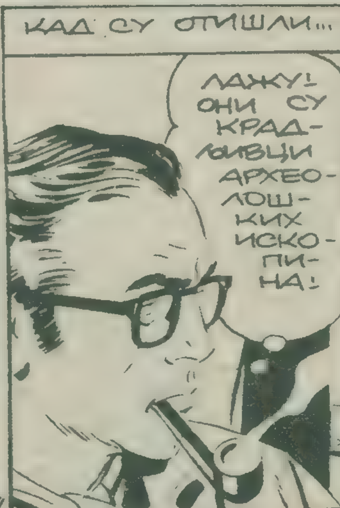

ДОБРО, МАЈРА! ВИ СТЕ НАШ ВОДИЧ! СПРЕМАЈТЕ СЕ!
БИЋЕ ТО НАПОРАН ПУТ, СЕЊОР!

ЛАКУ НОЋ! КРЕЋЕМО СУТРА!
У РЕДУ!

ВАЉДА ТРАЖЕ ЗЛАТО!
ИДЕМО ДА ВИДИМО!

ЗДРАВО! ЈА САМ ДЈУК!

ДА... ВРШИМО ГЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ЗА ЈЕДНУ МЕЂУНАРОДНУ КОМПАНИЈУ!
А МИ СМО БОТАНИЧАРИ! ИСТРАЖУЈЕМО БИЉНИ СВЕТ АНДА!

КАД СУ ОТИШЛИ...
ЛАЖУ! ОНИ СУ КРАДЉИВЦИ АРХЕОЛОШКИХ ИСКОПИНА!

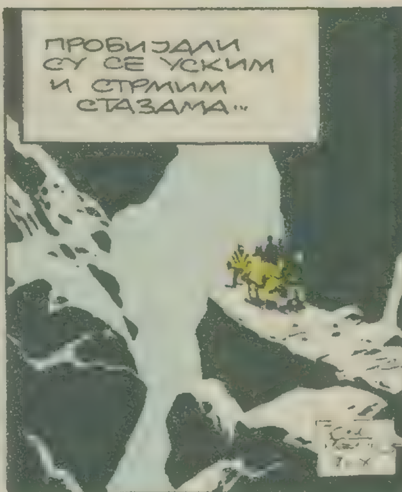

ЈЕ Л' ИМ ВЕРУЈЕШ?
ЈОК! ОНАЈ ТИП ЈЕ АРХЕОЛОГ! НЕ ИСПУШТАЈ ГА ИЗ ВИДА!

КИРБИЈЕВА ЕКСПЕДИЦИЈА КРЕНУЛА ЈЕ У ЗОРУ...

ДА НЕ ЗНАМ ДА ЋЕМО СЕ БРЗО ВРАТИТИ, НЕ БИХ ПОШЛА!
ЈА СЕ ИПАК НАДАМ ДА ЋЕМО НЕШТО ОТКРИТИ!

ИДЕМО ЗА ОНИМ ТИПОВИМА, МОНТЕ!

ПУТ НИЈЕ БИО ЛАК... УЗ ПУТ ИХ ЈЕ ПРАТИЛО НЕВРЕМЕ...

ПРОБИЈАЛИ СУ СЕ УСКИМ И СТРМИМ СТАЗАМА...

НЕ БИ СЕ БАДАВА ВЕРАЛИ ПО ОВИМ ГУДУРАМА!
МОЖДА НАС ОДВЕДУ ДО РУДНИКА ЗЛАТА!

ДАНИ СУ ПРОЛАЗИЛИ...
АКО УСКОРО НЕШТО НЕ ОТКРИЈЕМО, ВРАЋАМО СЕ, МАЈРА!

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА НИСИ НАЦРТАО ТУ ПРОКЛЕТУ МАПУ, БЛАЈМИ?
ШТА ТИ ПАДА НА ПАМЕТ!

ОХ! ГЛЕ!

ЗАР НИЈЕ ПРЕДИВНО?
ЈЕСТЕ, МАЈРА!

ЗАСТАЈЕ МИ ДАХ ОД ЛЕПОТЕ!
И МЕНИ! АЛ' ЗАТО ШТО САМ ВУКАО ЛАМЕ!

НЕВИЂЕНА ЛЕПОТА, КИРБИ!
ДА! САД МИ ЈЕ ЈАСНО ЗАШТО ЈЕ МАЛО ОНИХ КОЈИ СУ У ЊОЈ УЖИВАЛИ!

АКО ЈЕ БЛАЈМИЈЕВА МАПА ТАЧНА, ПЕХАР ЈЕ НАЂЕН НЕДАЛЕКО ОДАВДЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
БРЖЕ! НЕЋУ ДА ИХ ИЗГУБИМО, МОНТЕ!

ДРУШТВО, НАСТАВЉАМО!

ДЕЗМОНДЕ, ШТА КАЖЕШ НА ОВО СУНЦЕ?
ДИВНО... ДИВНО...

СУНЦЕ! ПОГЛЕДАЈТЕ!

ЈЕСАМ ЛИ ЛУД ИЛ' ВИДИМ ПЕТОСТРУКО?

БОЖАНСТВЕНО! ТО ЈЕ ПАРХЕЛИЈ! ОДНОСНО, ОДРАЗ СУНЦА НА ОБЛАЦИМА.

ОВО МИ СЕ НЕ ДОПАДА!
БЛАЈМИ ЈЕ БИО ПОТПУНО ЗБУЊЕН...

НЕМА ТУ НИЧЕГ ЗАСТРАШУЈУЋЕГ! ТО ЈЕ ОПТИЧКА ПОЈАВА, НИШТА ДРУГО!

БЛАЈМИ! ПАЗИ!

ЕЕЕ...
ЕЕ!

АААА...
АААА...

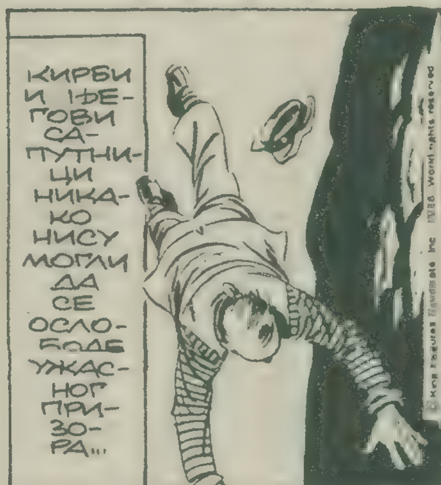

УЖАС... ЗАДНИК...
ПАО ЈЕ У БЕЗДАН! НЕ ВИДИМ ГА...

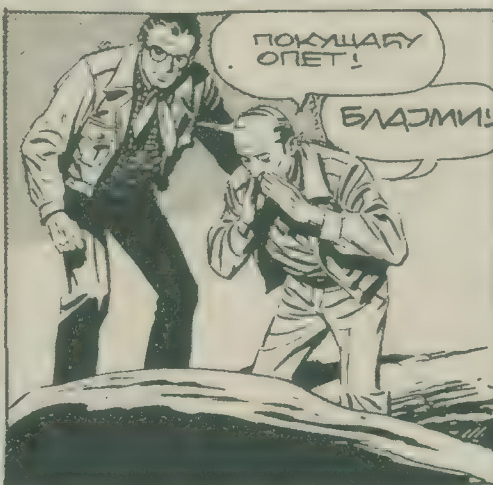

ТО СУНЦЕ ГА ЈЕ СЛУДИЛО... А И НАС...

СВИ ЋЕМО ПОМРЕТИ У ОВИМ ВРЛЕТИМА!

ПРИБЕРИ СЕ, МАЈРА! БОГ СУНЦА СТАРИХ ИНКА С ОВИМ НЕМА ВЕЗЕ!

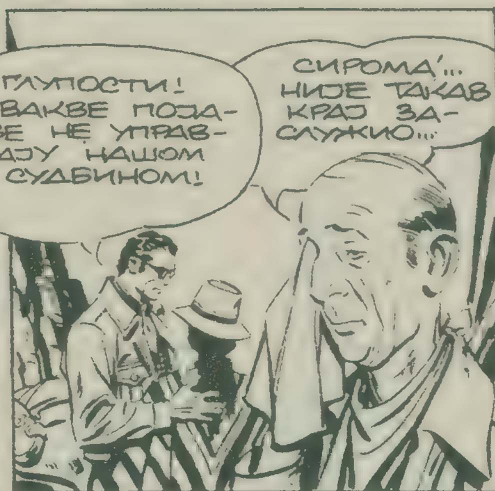

ЈЕСИ ЛИ ЧУО, МОНТЕ?
ДА... НЕШТО ПОПУТ КРИКА КОНДОРА!

КИРБИ И ЊЕГОВИ САПУТНИЦИ НИКАКО НИСУ МОГЛИ ДА СЕ ОСЛОБОДЕ УЖАСНОГ ПРИЗОРА...

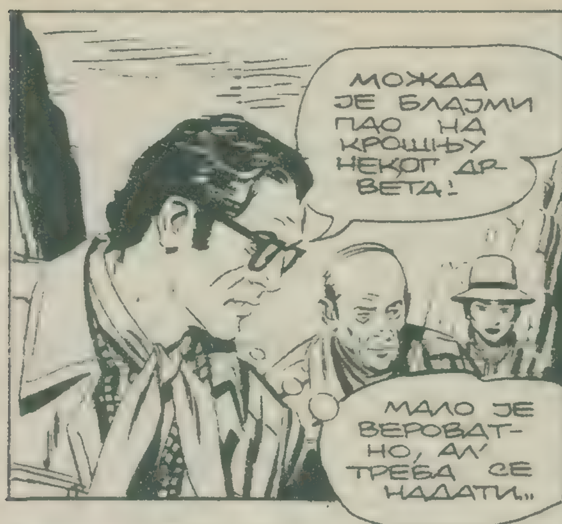

ПОКУШАЋУ ОПЕТ!
БЛАЈМИ!

СИ, СЕЊОР... ТО СУ ИНТИЈЕВА ДЕЦА, ДЕЦА БОГА СУНЦА...

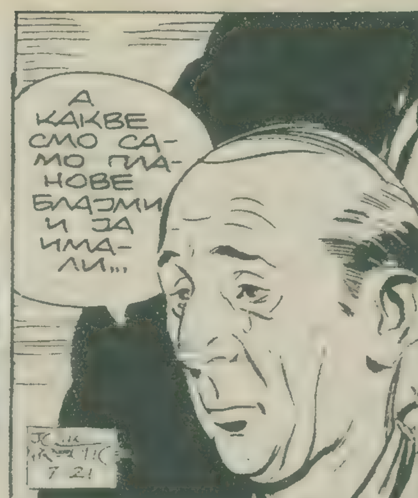

СЕЊОР ОСГОД ЈЕ ОТИШАО... САД ЈЕ ОСТАЛО ЈОШ ТРОЈЕ СУНЧЕВЕ ДЕЦЕ НА НЕБУ! МИ СМО НА РЕДУ...

СИРОМА'... НИЈЕ ТАКАВ КРАЈ ЗАСЛУЖИО...
ГЛУПОСТИ! ОВАКВЕ ПОЈАВЕ НЕ УПРАВЉАЈУ НАШОМ СУДБИНОМ!

ПОКРЕТ! ИДЕМО У ДОЛИНУ, ПА ШТА БУДЕ!

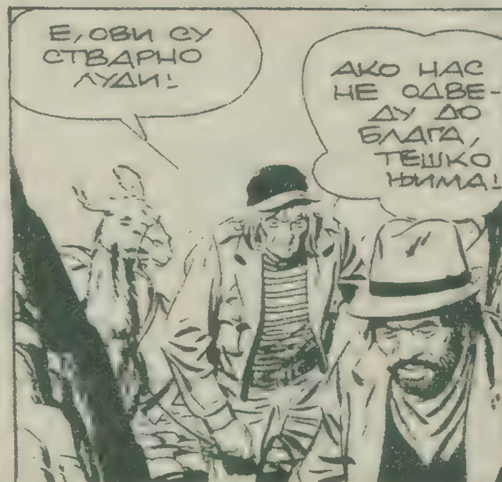

МОЖДА ЈЕ БЛАЈМИ ПАО НА КРОШЊУ НЕКОГ ДРВЕТА!
МАЛО ЈЕ ВЕРОВАТНО, АЛ' ТРЕБА СЕ НАДАТИ...

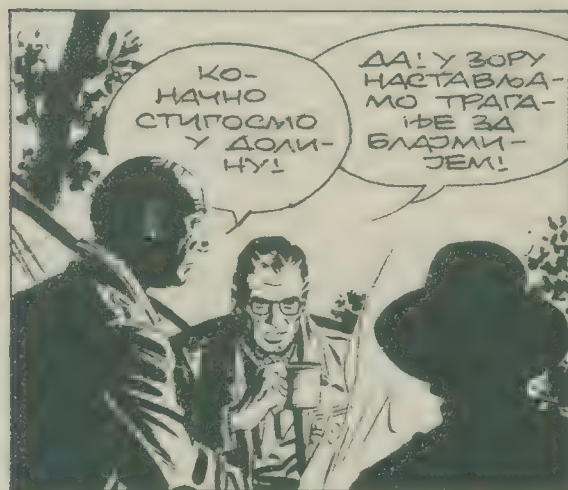

ПУТНИЦИ СУ НАСТАВИЛИ ТРАГАЊЕ...

А КАКВЕ СМО САМО ПЛАНОВЕ БЛАЈМИ И ЈА ИМАЛИ...

ДА ЛИ ЋЕМО МОЋИ ДА НАЂЕМО МЕСТО НА КОЈЕ ЈЕ БЛАЈМИ ПАО?
СТРПЉЕЊА, ДЕЗМОНДЕ! ПОКУШАЋЕМО!

УЖАС! ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ ДА ГА ЈЕ СУНЦЕ ТОЛИКО ЗБУНИЛО...

Е, ОВИ СУ СТВАРНО ЛУДИ!
АКО НАС НЕ ОДВЕДУ ДО БЛАГА, ТЕШКО ЊИМА!

КОНАЧНО СТИГОСМО У ДОЛИНУ!
ДА! У ЗОРУ НАСТАВЉАМО ТРАГАЊЕ ЗА БЛАЈМИЈЕМ!

СУТРАДАН...
ПА ОВО ЈЕ ДОБРО УТАБАНА СТАЗА!

ШТА ТИ КАЖЕШ, ДЕЗМОНДЕ?
ЗНАЧИ ДА НИСМО САМИ!

ТРИ СУНЦА! ОВО ЈЕ ЛОШ ПРЕДЗНАК!

МАЈРА ЈЕ БИЛА У ПРАВУ...

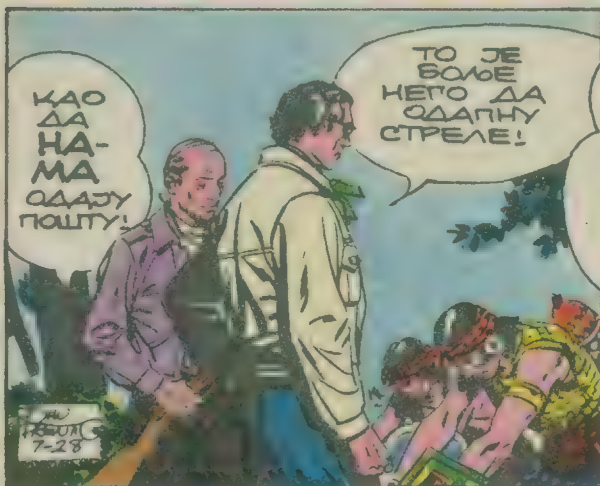

НАЈЕДНОМ...
ОХ! ПА ОНИ ЛИЧЕ НА РАТНИКЕ ИНКА ОД ПРЕ ПЕТСТО ГОДИНА!

ТАЧНО ЈЕ! БОГ СУНЦА НАС ЈЕ ОБЕЛЕЖИО! УМРЕЋЕМО!

ДА ИСПАЛИМ МЕТАК УПОЗОРЕЊА!
ЧЕКАЈ, ДЕЗМОНДЕ! НЕШТО СЕ КОЛЕБАЈУ!

РАТНИЦИ СУ ПОГЛЕДАЛИ У НЕБО...

ЗА ИМЕ СВЕТА!

КАО ДА НАМА ОДАЈУ ПОШТУ!
ТО ЈЕ БОЉЕ НЕГО ДА ОДАПНУ СТРЕЛЕ!

ЗБУЊЕНИ СУ КАО КАД СУ ИНКЕ УГЛЕДАЛЕ ПИЗАРА!

УЧИНИ НЕШТО, МАЈРА!
ШТА, КИРБИ?

СТАРЕ ИНКЕ СУ ГОВОРИЛИ КЕЧУА ЈЕЗИКОМ! ВИДИ ДА ЛИ ГА ОВИ РАЗУМЕЈУ!
ДОБРО! А ШТА ДА ИМ КАЖЕМ?

ДА СМО МИРОЉУБИВИ И ДА ТРАЖИМО НАШЕГ ДРУГА!

ОН ГОВОРИ НЕШТО О СУНЦУ!
УХ! ЗБОГ ТОГ ОДЕЈАЈА, БЛАЈМИ ЈЕ ИЗГУБИО ЖИВОТ!

ЗАТИМ...

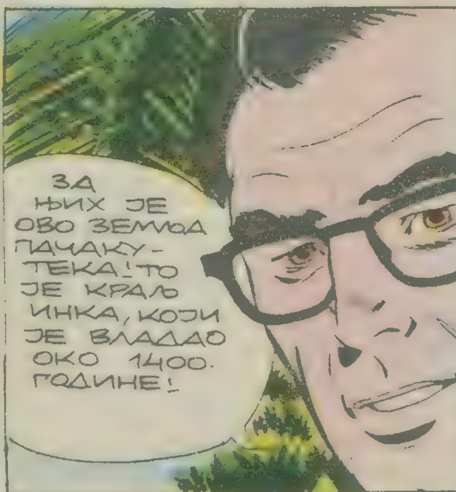
ИЗГЛЕДА ДА СТЕ СЕ ДОБРО РАЗУМЕЛИ!
ДА! ПОЖЕЛЕЛИ СУ НАМ ДОБРОДОШЛИЦУ У КРАЉЕВСТВО ПАЧАКУТЕК!

ПОЧАШЋЕНИ СУ ДОЛАСКОМ ДЕЦЕ СУНЦА, КАО ШТО ЈЕ ПРЕТСКАЗАНО НА НЕБУ!

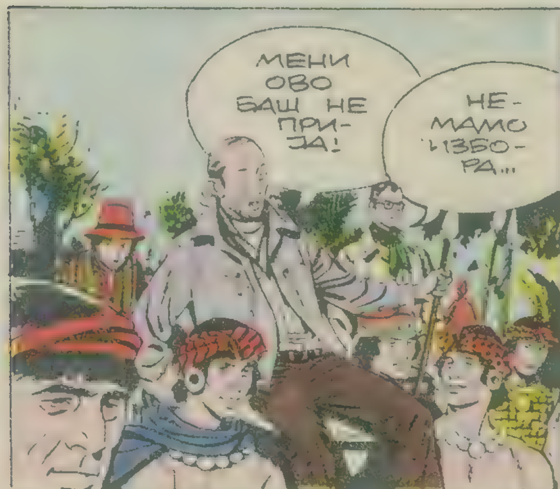
ДА, СХВАТАМ...
А ЈА САМ ПОГРЕШИЛА КАД САМ РЕКЛА ДА СУ ИНТИЈЕВА ДЕЦА ЛОШ ЗНАК!

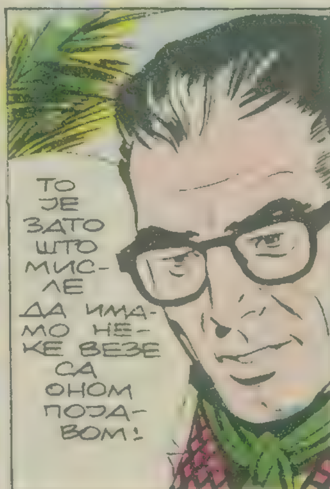
ЗА ЊИХ ЈЕ ОВО ЗЕМЉА ПАЧАКУТЕКА! ТО ЈЕ КРАЉ ИНКА, КОЈИ ЈЕ ВЛАДАО ОКО 1400. ГОДИНЕ!

О... ОВАЈ... ШТА ТО РАДЕ?
МАЈРА ИМ ЈЕ РЕКЛА ДА НАС ОДВЕДУ ЊИХОВОМ ВЛАДАРУ!

МЕНИ ОВО БАШ НЕ ПРИЈА!
НЕМАМО ИЗБОРА...

ТО ЈЕ ЗАТО ШТО МИСЛЕ ДА ИМАМО НЕКЕ ВЕЗЕ СА ОНОМ ПОЈАВОМ!

У ПАЧАКУТЕКУ ИХ ЈЕ ДОЧЕКАЛО МНОШТВО СВЕТА...

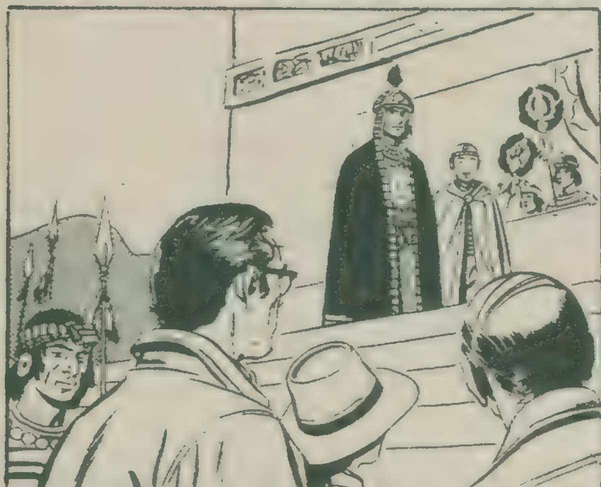
ДА СИРОТИ БЛАЈМИ МОЖЕ ДА МЕ ВИДИ...

КАО ДА СМО СТИГЛИ НА МАЧУПИЧУ КОЈИМ ЈОШ ВЛАДАЈУ ИНКЕ!

ГОСТИ СУ ПРИШЛИ ХРАМУ ИНКА...
ЖЕЛЕ ДА НАС ПРЕДСТАВЕ КРАЉУ ПАЧАКУТЕКУ ДВАНАЕСТОМ И ЊЕГОВИМ ДВОРАНИМА!

ООХ!
ЈЕ Л' И ВИ ВИДИТЕ ИСТО ШТО И ЈА?

ОВО НИЈЕ БЛАЈМИЈЕВ ДУХ ВЕЋ ОН, ГЛАВОМ И БРАДОМ!
ДА, И ТО ЗДРАВ И ЧИО!

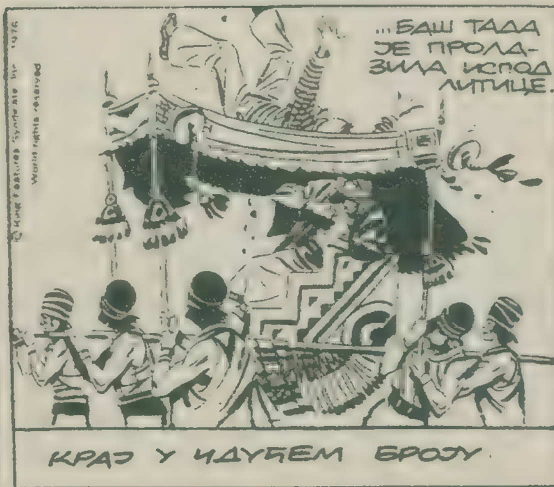
ПРИЂИТЕ! НЕМА ЧЕГА ДА СЕ ПЛАШИТЕ!

ПРВО СЕ ПОКЛОНИТЕ КРАЉУ!

ДОБРО ЈЕ!
ЖЕЛИ НАМ ДОБРОДОШЛИЦУ!

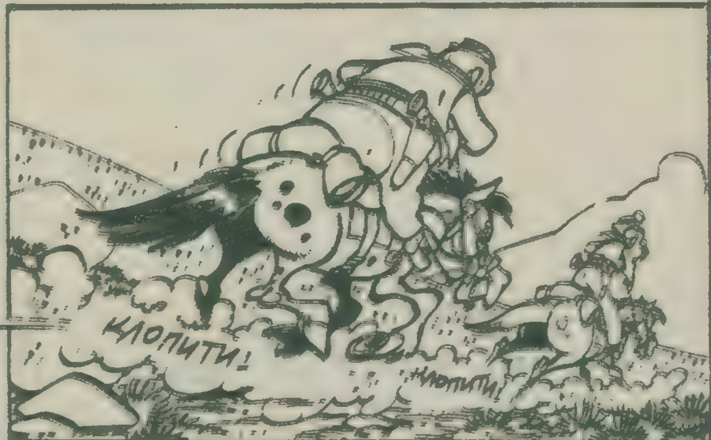
НЕМАШ ПОЈМА КОЛ'КО СЕ РАДУЈЕМ!
А ТЕК ЈА!

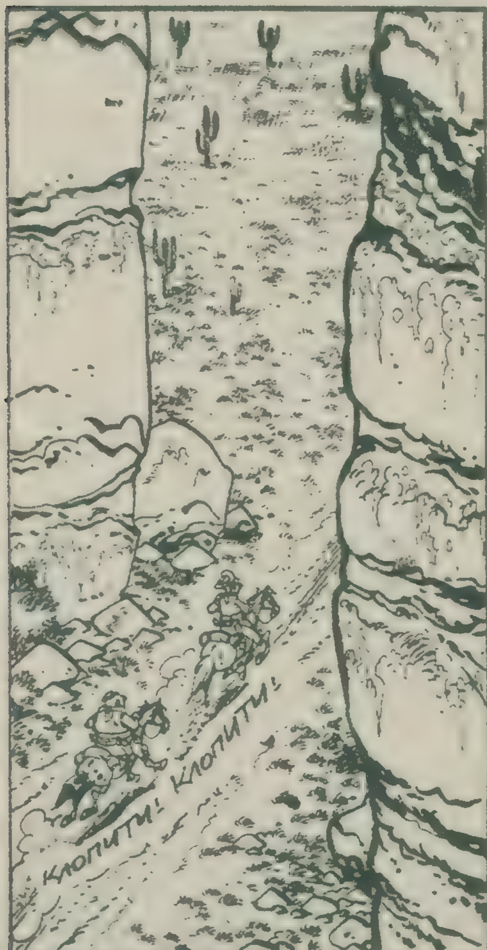
КАКО СИ ПРЕЖИВЕО ПАД?
ЗНАШ ОНАЈ ОДСЈАЈ СУНЦА, КАКО КИРБИ РЕЧЕ...

ТО МЕ ЈЕ СПАСЛО! СВЕЧАНА ПОВОРКА ИНКА...

...БАШ ТАДА ЈЕ ПРОЛАЗИЛА ИСПОД ЛИТИЦЕ.
КРАЈ У ИДУЋЕМ БРОЈУ

СМИТ и ВЕСОН **КОЊАНИЦИ**

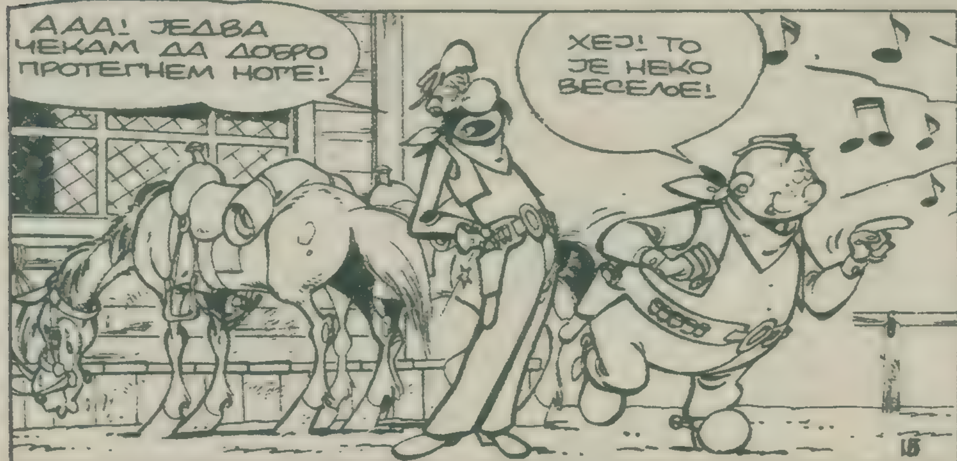

СТРЕЉАНА

БЕТМЕН ЈЕ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊАК

СЛЕПИ МИШ У ЛЕТЕЋЕМ АУТОМОБИЛУ

Филм о Бетмену је у Америци доживео премијеру 23. јуна и то у рекордна 2194 биоскопа који укупно имају 2850 екрана. Осуђен да у старту обара рекорде током прва три дана зарадио је 42,7 милиона долара и тиме премашио „Истеривача ђавола II" за читавих 13 милиона долара. Само у суботу 24. јуна у благајне је улетело 14,5 милиона а очекује се укупно око 250 милиона. Читавих 30 милиона више него што је зарадио „Е. Т.". На реализацију самог филма потрошено је отприлике толико – 35 милиона.

Све је почело 1939. године када је Винсент Саливен, уредник листа „Detective Comics" дошао на сјајну идеју. Није му много сметало ни што је та идеја већ коришћена. Наиме, годину дана раније на странице супарничких стрип новина. „Action Comics" право са планете Криптон слетео је мишићави Супермен и убрзо постао херој поп културе. Пошто Саливен није био власник идеје о Супермену, није му остало ништа друго, него да је дуплира. Предложио је осамнаестогодишњем цртачу стрипа Бобу Кејну да смисли сличног јунака. Кејн се затворио у кућу, измозгао лик који је био мешавина Зоро Осветника и слепог миша, сместио га у летећу машину сличну оној какву је замислио Леонардо Да Винчи и Бетмен је био створен. За све то било му је потребно неколико дана.

Весеље за 35 милиона долара

Ове године Бетмен слави педесети рођендан. Захваљујући филму, налази се на врхунцу популарности. А прослава је, по америчком обичају, добро припремљена месецима унапред. Прошле зиме, клинци су масовно одлазили у биоскопе у којима је уочи филма пуштана минут и по дуга најава за „Бетмена" а затим би, не сачекавши почетак главног филма одлазили. Тржиште је затрпано пропагандним дрангулијама у знаку Бетмена: наочари за сунце, боксерски шортсеви, минијатурни Бетмобили, наушнице, Бетменови костими. И све се одлично продаје. Пошто је Бетмен лик са манама и ту и тамо помало неспретан, одговорну дужност да га глуми добио је Мајкл Китон који је славу стекао глумећи смотаног типа у филму „Beetlejuice". Китон није баш висок, не сналази се најбоље у акционим сценама али су веште филмаџије све те недостатке лако решиле. Бетмену су помагала два двојника: један за тучњаве а други за скокове са солитера. Друга звезда је Џек Николсон који је глумио Бетменовог заклетог непријатеља Џокера. Бетменову вереницу игра Џери Хол а тој вези смета лепа Ким Бејсинџер у улози новинарке Вики Вејл жељне ексклузивних репортажа. Режисер филма је тридесетогодишњи Тим Бартон који је пре тога снимио само две откачене комедије „Pee-Wee's Big Adventure" и „Beetlejuice". Продуцент филма Питер Губер је ову идеју покушао да реализује још пре десет година али није наилазио на разумевање.

– Коме год сам рекао да хоћу да снимим филм о Бетмену он ме исмејавао. Сви су га замишљали као антихероја који за разлику од Супермена, не уме чак ни да лети. Када сам одабрао Бартона за редитеља у компанији Ворнер Брос потпуно су полудели. Смртно су се препали јер сам предавао филм тежак 35 милиона долара у руке човеку који је до тог тренутка снимио само два филма који су коштали око долар и по. Упркос томе били су од велике помоћи. Бартоново искуство које је стекао радећи у Дизнијевим студијима као аниматор пуно му је помогло око посебних ефеката.

Поверење које је указано недовољно познатом редитељу у сваком случају се исплатило. Поготову што је Бартон имао врло јасну визију филма:

– Из сценарија сам желео да извучем оно најважније: снагу, величину и атмосферу дивљег. Желео сам да филм буде заснован на психологији али и да буде китњаст. Отпри-

лике акциона комедија са драматичним обртима. Забавна али не и вицкаста.

Црни Николсон

За потребе снимања филма сценограф Антон Фарст пројектовао је Њујорк 21. века. То је најскупљи декор после оног направљеног за филм „Клеопатра". Декор који је у потпуности морао да дочара маштовите замисли писаца сценарија.

– Замислили смо какав би Њујорк могао да постане када би се градио без икаквог плана – каже Антон Фарст. – Град препун криминала и са читавом збрком различитих архитектонских стилова. Прави есеј ружноће. Бартон је за тај наш град рекао да изгледа као да је пакао покуљао право из сутерена и наставио да се шири даље.

Џек Николсон је без размишљања прихватио улогу сулудог злочинца Џокера. Аутори филма одлучили су се за њега највише због сјајне креације коју је својевремено дао у филму „Исијавање" (The Shining). Овог пута је добио и одговарајућу лудачку маску: коса му је обојена у зелено а лице у бело.

– Одувек сам покушавао да сазнам колико далеко могу да одем са неком улогом – каже Николсон. – И никад нисам достигао саму крајност. Већина глумаца се плаши да досегне дно свог мрачњаштва а ја, опет, увек себи кажем: Покушај сад да заиста зацрниш улогу.

И стварно, ко би други могао да глуми Џокера? Николсон, врхунски уметник са невероватним осећањем за цинизам и сатанску креацију. Подједнако добро је одабран и човек који је урадио музику за филм. То је Принц, један од ретких музичара ове деценије који на својим плочама спаја прецизан осећај за будућност али исто тако и црпи енергију из историје рокенрола. Његова музика је китњаста и пребогата ефектима као и филм. Плоча са песмама из филма, још од почетка лета, постиже успех који је уобичајен за његове пројекте и то можда највише зато што је самосвојно дело које не робује причи филма. Наиме, Принц је компоновао песме које сасвим слободно живе саме за себе али се подједнако добро уклапају и у атмосферу филма. А наша публика ће све то моћи да провери тек следеће године пошто је планирано да се „Бетмен" премијерно прикаже у Европи током јесени.

Петар Јањатовић

ИЗ КРИМИНАЛИСТИЧКИХ **АРХИВА**

КОБНА ФОТОГРАФИЈА

Била је то једна од пријатнијих седељки које је летњих вечери педесетих година приређивало крем-друштво Сан Франциска. Овога пута бирало се најлепше лице глумице почетнице у организацији и под покровитељством филмског предузећа „Медина", власништво Херберта Мек Доналда.

Ствар није остала у оквиру вечерње забаве у вили Рамбу, напротив. Неколико месеци раније Мек Доналд је путем наручених и плаћених текстова у штампи подгревао целу халабуку да би се те вечери стигло до пет прволасираних лепотица у избору дванаесточланог жирија. У раскошној башти виле проглашење победнице Константине Дебуисан из Париза пропраћено је овацијама.

Неочекивано саопштење

Врхунац забаве требало је да буде излазак првих пет лепотица на провизорну бину. Телевизијске камере су зујале, пратиље су се појавиле, али победнице нигде! Пролазили су минути, присутни су почели да жаморе. Тада је једна служавка пришла секретарици директора Мек Доналда и нешто јој шапнула. Секретарица Хелена Гарсон је пребледела, несигурно устала и пришла микрофону.

– Даме и господо, госпођица Константина је убијена у соби управо док се припремала за излазак! Молим вас да останете на својим местима док инспектор капетан Хејворд не обави разговор с вама!

Капетан Хејворд се ту није нашао случајно. Такав је обичај био, где год се приређује већи пријем позива се полиција, за сваки случај.

Хејворд је брзо дошао до закључка да је током вечери у собу Константине Дебуисан могло да уђе пет особа: директор филмске куће Медина, његова секретарица, директорова рођака Луиза с вереником Стивом Стенлијем и најзад директоров пријатељ и велики женскарош извесни Лариман. Међутим, сви су имали беспрекоран алиби о кретању током избора лепотица, тачније свако је имао сведока, виђен је, видели су га... Нико ниједног тренутка није измицао погледу. Тако је бар тврдила околина.

Инспектор Хејворд се нашао пред готово нерешивом загонетком: сви сумњиви били су истовремено и невини јер није постојао доказ њихове кривице

– Немогуће! – хуктао је капетан док је као рис шетао по соби где је на поду лежала млада Константина убијена са два убода ножем.

Нешто му је говорило да је убица међу петорком сумњивих, мада је, руку на срце, морао да призна да нико од њих није имао било какав разлог да почини убиство.

Хејворд није хтео даље да задржава госте. Замолио је да само петоро сумњивих остану како би с њима обавио и трећи разговор. Изгледало је да је случај нерешив. Полазећи, секретарица се тргла и рекла:

Албум је нестао

– Не знам да ли то има икаквог смисла, али се сећам да је Константина трећи дан по доласку овамо примила из Француске албум са сликама. Упитала сам је шта јој он значи, али је она прилично нервозно одговорила да се ради о личној ствари!

Капетан је поскочио. Упитао је где је девојка ставила албум. Његов помоћник му је рекао да га је пре сат времена видео у девојчиној путној торби, приликом претреса собе у којој је убијена. Хејворд је зграбио торбу али албума није било у њој. Неко га је узео! Зашто и какве уопште везе има албум са убиством?!

Сумњиви су опет окупљени, овога пута у библиотеци. Капетан је покушао да им извуче било какав податак о албуму. Нико ништа није знао. Хејворд је приметио да му помоћник који је стајао у вратима даје знак. Изашао је у ходник. Помоћник га је обрадовао.

– Нашао сам албум под хрпом илустрација на столу у предсобљу. Недостаје једна страница са сликама или сли-

ком! Очигледно неко је хтео да се докопа фотографије која би га нечим одала...!

– ...А Константина наишла и затекла га! – надовезао се капетан. – Немајући куд, лопов ју је убио!

Све се уклапало. Добио се и одговор на питање зашто је девојка телефоном тражила да јој се из Париза хитно пошаље албум са сликама из младости. Али, ко ју је убио. Хејворд је одлучио да блефира. Окупио је петоро сумњивих и рекао им да не напуштају вилу док му од француске полиције не стигну подаци о Константининим фотографијама.

* * *

Исте ноћи, после луде трке по парку виле Рамбу, ухваћена је особа која је покушала да напусти зграду. Био је то један од осумњичених – Стив Стенли. Сада је заиста требало позвати француску полицију. Убрзо је стигао одговор да се Стив Стенли као амерички командос у другом светском рату спустио падобраном на територију окупиране Нормандије. Приликом пада повредио је чланак ноге, али га је прихватио, сакрио и излечио Константинин деда. У знак захвалности падобранац Стенли се сликао са дедом, а девојчица Константина је слику сачувала. На несрећу, деда је неком приликом бануо у шупу и затекао Стенлија како одаје податке нацистима. Командос га је зверски убио, а затим му се изгубио сваки траг.

Пролазиле су године и Константина је дошла на избор лепотице у Сан Франциско. Између осталих, упознала је и Стенлија. Учинио јој се познатим. Хтела је да провери и затражила албум из Париза. Даље знате...

М. Тодоровић

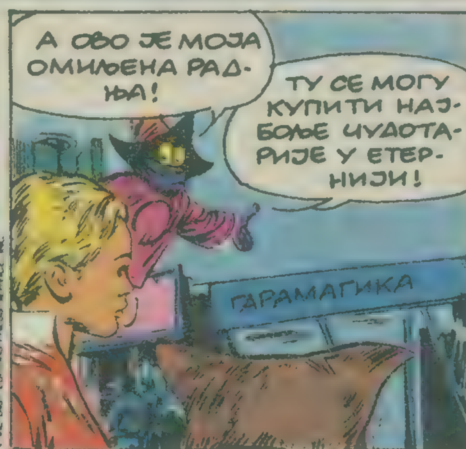
Илустровао: Брана Ј[illegible]новић

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

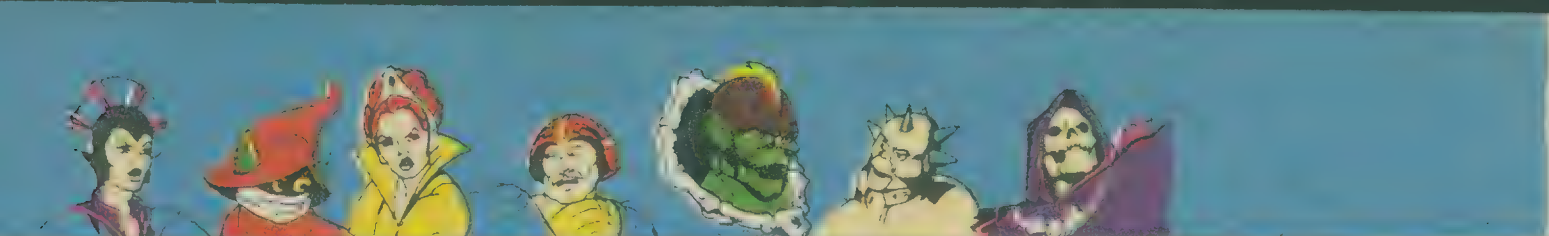

ЕВО ЈЕДНЕ КЊИ-ГЕ ЗА ОНЕ КОЈИ ВОЛЕ МАГИ-ЈУ!

БЕЗ ТРИКО-ВА, ТИ МАЛИ ДАЈ МИ ЗЛА-ТО!

ЧЕКАЈ МАЛО, ПРИЈАТЕЉУ! ПОЛАКО...
ВАЉДА НЕЋЕ ДА ПРИМЕТИ ДА НЕМАМ ОРУЖЈА...

ТИЛА БЛЕФИРА! МОРАМ ДА ЈОЈ ПОМОГНЕМ!

МАГИЈО, ПОМОЗИ! ЗАУСТАВИ ОВОГ ОДВРАТНОГ БАН-ДИТА!

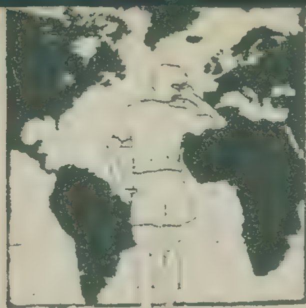

ОРКО, ШТА ТО РАДИШ?
ШТА? НОВАЦ ПАДА С НЕБА!

ДА НИСИ МРДА-НУЛА! ТО ЈЕ МОЈЕ!

ОВО МИ ЈЕ СУМ-ЊИВО! ОРКО СИГУР-НО НИЈЕ НА СТРА-НИ БАНДИТА!

САМО ПОЛАКО, ДА-МО! ИСУВИШЕ СТЕ ЛЕПИ ДА БИХ ВАС ПОВРЕДИО!
У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ: МОЋ ЧАРОЛИЈЕ

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

ПРВИ СЕ СЕТИО

Ствар је сасвим озбиљна: пре 15 година француски оптичар Дени Лемурје отворио је салон за четвороношце који имају невоље са видом. Од тог тренутка клијената има напретек. Лемурје има за њих пет величина наочара различитих намена: заштитне сунчане, за далековиде, кратковиде, за дан, такозване „вечерње наочари"... Постоје и контактна сочива за кратковиде псе а такође и за оне који се опорављају после операције од катаракта.

Не зна се како Лемурје одређује диоптрију својим пацијентима који нису писмени, али изгледа да се, поред разних апарата, највише ослања на изјаве власника који први примете да им љубимац не види најбоље. Иначе, и пас који добије прве наочари мора да се навикне на њих баш као и човек. После је све у реду.

В. М.

РАТ И МИР И СТАТИСТИКА

Да ли је могуће предвидети избијање ратних сукоба и њихово смиривање?

Тешко. Па ипак, професор Пфеч из Хајделберга (СР Немачка) уз помоћ два сарадника направио је задивљујућу електронску банку података о овој теми. У компјутер су смештени подаци о 1285 ратова, почев од 1500. године па до данас. У списак дугачак неколико метара ушао је „фудбалски рат" Хондураса и Салвадора 1969. године, 1, 2, 3. и 4. рат Луја XIV, па све до прилично свежих догађаја као што је аргентинско-британски сукоб због Фокландских острва. Модел обухвата и околности кад су непријатељске стране успеле да избегну рат и постигну споразум.

Анализа података још није завршена, али су неки закључци већ направљени. Тако статистика показује да је за последњих 40 година било више ратова него у претходним периодима. По прорачунима професора Пфеча у међудржавним окршајима Велика Британија је учествовала 66 пута, САД – 62, СССР – 39, Француска – 33 пута... У исто време порастао је и број случајева кад је сукоб решен без употребе силе – развијене земље постају све обазривије у спољној политици и све ређе прибегавају оружју.

Најнемирније је међу земљама у развоју: 60 одсто списка чине унутрашњи сукоби са владајућим режимима без мешања са стране (бар не отвореног). Компјутер још није утврдио да је рат „користан", чак ни са гледишта нападача, али је зато дошао до закључка да је граница између рата и мира тако неодређена да несигурна равнотежа често постаје разлог за следећи сукоб.

ВАНЗЕМАЉЦИ, ПРИЗЕМЉИТЕ СЕ!

Американац Том Вебер намерава да у градићу Елмвуду, држава Висконсин, сагради космодром за НЛО! По Веберовој замисли ту мора бити подигнута узлетно-слетна писта која би одговарала међузвезданим бродовима свих типова, командни центар за везе са НЛО и центар за њихово изучавање.

Зашто баш у Елмвуду?

Зато што је управо из овог градића и његове околине у последњих 15 година дошло највише вести о сусретима с неидентификованим летећим објектима. За становнике Елмвуда то је сасвим обична тема о којој се разговара уз чај, као што други причају о времену. Вебер претпоставља да капетани НЛО бродова немају ништа против да успоставе везу са нама, али пошто су хуманоиди, скромни и лепо васпитани, чекају позив са наше стране. Космодром треба да буде управо то – позив ванземаљцима.

Има само једна мала невоља: за подухват је потребно 50 милиона долара, али Вебер се живо нада да ће их сакупити међу ватреним присталицама НЛО.

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

КАКО СА БЛИЗАНЦИМА?

Близанци су врло чести, код човека на сваких 80 до 85 порођаја дођу једне двојке – кажу статистички подаци. Данас нико на њих не гледа као на нешто необично, али није увек тако било.

У стара времена рођење двојки сматрало се за лош знак. Код народа Ибо, који живи у Нигерији, близанце су примали као право зло које је могло да се ублажи само тако што ће се из куће избацити сва вода, храна и гориво који се затекну унутра у тренутку њиховог рођења.

Још су суровија била нека индијанска племена Северне Америке. Ако би се родили близанци различитог пола, девојчицу су обавезно убијали. Индијанци из племена Салива настањени у Венецуели дуго су веровали да се двојке могу родити само са два различита оца и зато би обавезно мајку шибали за „брачно неверство". У неким областима Уганде близанце су поредили с дивљим зверима. Нису их убијали већ су их одгајали за војнике: рођени у пару, веровало се, ничег се не боје и могу да се носе са свиким противником.

Па ипак, није „цео свет" био против близанаца. Тако су северноамерички Индијанци Конопа били према двојкама посебно нежни и указивали им посебно поштовање јер су близанце сматрали – божјим изасланицима.

ИНЖЕЊЕРИМА УЛАЗ ЗАБРАЊЕН!

Недавно се Америчко удружење инжењера обратило Комитету за доделу Нобелове награде с предлогом да се убудуће награде из овог фонда додељују најистакнутијим инжењерима и проналазачима. Чланови Комитета из Стокхолма глатко су одбили предлог јер, како кажу, „не желе да изневере традицију".

Амерички инжењери су образложили разлоге, између осталог и тај да ће крајем 20. века најширу употребу добити генератори од суперпроводљивих керамичких материјала, што је чисто инжењерско достигнуће. Или, шта ће бити са космичким бродовима који се могу више пута употребити? Зар њихови творци не заслужују да постану нобеловци? А биотехнологије које омогућавају да се индустријски производе органске материје које је немогуће добити на други начин? И уопште, зашто градитељи мостова, стручњаци за генетички инжењеринг или они који откривају технологије без загађивања, не заслужују Нобелову награду?

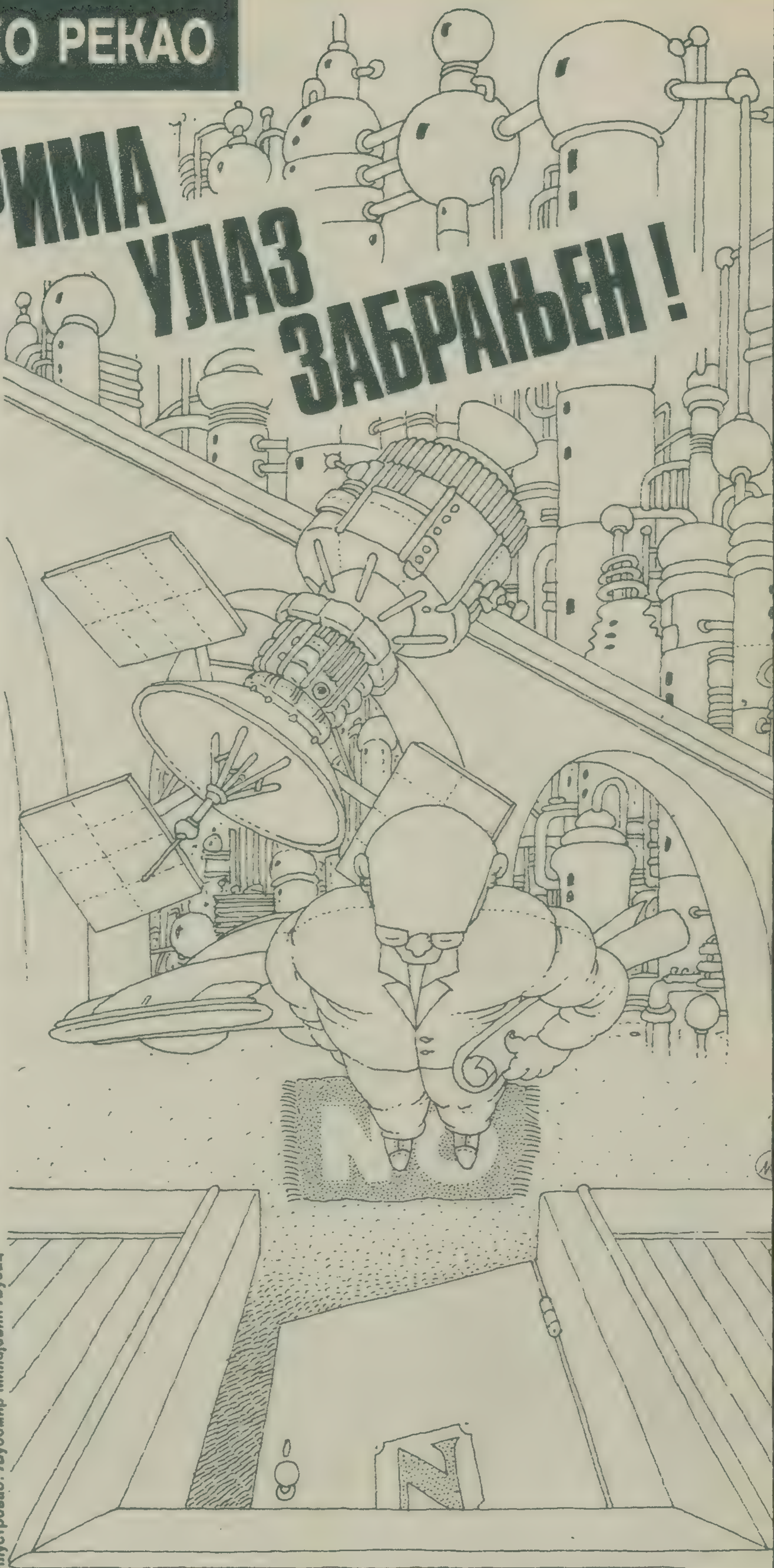
Захтеву Друштва инжењера САД придружио се и познати часопис „Дизајн њуз". Редакција овог листа сматра да је последња воља Алфреда Нобела заправо већ изневерена. Утврђено је да је он у свом тестаменту од 27. новембра 1895. само изразио жељу да се на крају сваке године дивиденде од његове заоставштине (камате од уложеног капитала) поделе „међу онима који за ту годину донесу највећу корист човечанству". А како је Нобел и сам био инжењер практичар, свакако му није била намера да заобиђе своје колеге. Осим тога, ако се пажљивије погледају новине из његовог времена, било шведске, енглеске или америчке, пада у очи да су крајем 19. века, кад су грађени први облакодери, велики прекоокеански бродови или уређаји за полагање подводних каблова, сви ови подухвати сматрани научним достигнућима. Инжењеријски и технички пројекти пре једног века били су неодвојиви део појма „наука".

У чему је онда ствар – пита се писац текста у часопису. Зашто је до данас инжењерима остао забрањен улаз у „храм" научне славе који је основао „краљ динамита".

Није крив Нобел већ тумачи његовог завештања. Они су из неког разлога одлучили да највећу корист човечанству доносе такозване чисте науке – физика, хемија, медицина, физиологија.

„А ми ипак живимо у веку технологије! И Нобелов комитет мораће, пре или касније, да преиспита свој став" оптимистички закључује часопис „Дизајн њуз".

В. М.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубавац

Авантура у леденој пустињи

КРАТАК ПРЕДАХ. Зауставили су се само да би се двоје алпиниста успело на врх ове стене. Крај Браутона, срећом, није било леда у води, пут је слободан

ИЗМЕЂУ МЕДВЕДА И КИТОВА

ПЕТО ПО ВЕЛИЧИНИ У СВЕТУ – Највећим својим делом Бафинова земља налази се изнад поларног круга, 2500 километара северно од Монтреала. Острво је открио британски истраживач Виљем Бафин који је вршио многа научна истраживања на далеком северу и пронашао методу одређивања географске ширине на мору помоћу посматрања Месеца

Слева на десно: Филип Зани, Кристина Жанин, Жан-Франсоа Берт, Дидије Аријано. Вечера је једини тренутак кад су заједно. Најзад на копну!

Четворо младих Француза први су на свету у кајацима обишли најдивљији део Бафинове земље, на крајњем северу Канаде

Лево од нас медвед! – повикао је Филип. Велика животиња мирно је пливала према обали. На изненадни звук запливала је брже. А на обали, вешто се верући преко стења, џиновски поларни медвед придружио се повећој групи својих рођака. Брундајући, две медведице су се издвојиле гурајући младунчад према води. Дидије, чији је хоби да црта животиње, вади доглед и блок. Придржавајући весло лактом баца на папир неколико скица све време се борећи с ветром.

Бели медведи, дугачки бар четири метра и тешки око 500 килограма, запливали су брзином од 30 километара на сат и ускоро нестали на пучини.

Дама у чамцу

Догађало се то прошлог лета у Канади, на Бафиновој земљи, највећем острву Америчког арктичког архипелага које заузима 611.000 квадратних километара (готово као три Југославије), а има само нешто више од 5000 становника. Име је добило по британском поморском капетану Виљему Бафину који је од 1612. до 1615. године, тражећи такозвани пролаз, доспео до залива и острва који су касније добили његово име.

Циљ младих Француза био је да у нарочитим морским кајацима превале неколико стотина километара и оплове острво, и то његову североисточну страну, изузетно разуђену и – дивљу. Нико пре њих није се усудио да крене у овако опасну авантуру кроз сурову ледену пустош. Чланови екипе: Филип Зани, 33-годишњи професор математике и Дидије Аријано (24 године), наставник гимнастике, били су већ признати кајакаши, а удружили су се са двоје славних алпиниста – Жан-Франсоа Бертом, 24-годишњим учитељем и Кристином Жанин, 30-годишњом лекарком.

– Желела сам да видим неки „пејзаж" који неће бити Хималаји – објашњава своје разлоге за пловљење прва француска алпинисткиња која се успела на висину већу од 8000 метара. Она је, као најискуснија у тим пословима, преузела на себе и бригу о организовању експедиције и нашла ко ће им помоћи.

Видео, замрзивачи, моторне санке

После четири дана путовања авионом од Париза, са преседањем и чекањем у Канади, четворо Француза стигло је у Понд Инлет, на крајњем северу острва. Чекало их је изненађење: ескимско село од 900 становника, 2500 километара северно од Монтреала, није имало готово никакве везе с некадашњом старом луком из које су већ стотину година испловљавали китоловци: уместо иглоа монтажне куће у којима је температура 24°C, видео, замрзивачи, моторне саонице.

У теретном авиону којим су стигли, а који овамо иначе довози намирнице, кајаци су се мало оштетили, па су морали да их поправљају смолом. Ескими, који себе називају Инуит – људи – (узгред, esquimantijk на језику Кри Индијанаца значи „једачи" сировог меса) окупили су се да виде пластичне чамце, толико различите од њихових традиционалних, направљених од фокине коже. Ти врло нестабилни чамци криви су за многе несреће на мору, па је тако кајак за Ескиме, који су га и измислили, постао временом синоним за смрт.

– Брзо смо научили да се пробијамо кроз нагомилани лед ослушкујући непрекидно злокобно крцкање и снажну шкрипу. Прва екскурзија је путовала до фјорда Понд Инлет, уз острво Бајлот које је лети стециште поларних гусака. Користили смо беле ноћи – прича Кристина. Потпуно смо изгубили појам о времену, што је било дивно, пловили смо докасно после поноћи. Уопште, потпуно смо изменили ритам живота: легали смо у 4 а устајали у 11. На сунцу је било врло топло, чак и до 20°C, али ноћ би нас увек подсетила да смо близу Пола.

Чланови мале групе имали су различите навике, мишљење, требало им је времена да се упознају, ускладе.

– Најтежа ствар у оваквим подухватима – сматра позната алпинисткиња – јесте живот у групи, у тешким условима.

Компас можете бацити

После недељу дана узбудљивог истраживања четворо кајакаша поново је у авиону који их носи према југу. Правац острво Браутон, 1000 километара од Понд Инлета. Спустили су се у насеље крај националног парка Ајуитук (на језику Инуита: Земља која никад неће нестати, највећег у целој Канади, северно од поларног круга.

Диже се ветар, хладније је. Да би изашли из залива окованог ледом, морају да вуку кајаке и преносе их преко гомиле леда. Заједно с опремом и резервом хране сваки је тежак око 150 килограма. Прати их брод и на њему фото-репортер и филмска екипа (емисија о „лудој" четворки приказана је прошлог априла у једном од најгледанијих термина француске Антене 2).

Што се више приближавају Северном полу, све им је теже да се оријентишу помоћу компаса. Једино на шта могу да се ослоне су звезде на белом небу. Веслају 7-10 сати дневно.

Опасан слалом

После три дана веслања уз ветар између ледених плоча, експедиција стиже у Фјорд Коронејшн, 80 километара јужније. Огроман ледени брег, дугачак 32 а широк три километра, одломио се од копна и усидрио усред залива. Подигли су бивак сасвим близу леденог зида високог 25-30 метара са кога се сваки час, уз језив звук, стропоштавао понеки комад дижући огромне таласе.

Ускоро крећу у правцу Кивита, једног од највећих насеља на обали Бафинове земље. Веслање је све теже јер се дигао јак североисточни ветар.

– Ледене плоче нису престале да се крећу – прича Кристина Жанин. – Њихова снага је задивљујућа. Морали смо грчевито да се боримо да не останемо уклештени између њих и сваког тренутка тражимо пролаз кроз ледени лавиринт. Није увек било лако наћи место на обали где бисмо подигли логор.

А једини тренутак одмора био је кад би се увече окупили у шатору крај плинског решоа на коме се спремала заједничка вечера. Храна је богата угљеним хидратима (пи-

ринач, гриз, тесто). На жалост, сви покушаји да пецају остају безуспешни.

Језива бука: стижу џинови

Једне вечери четворо Француза подигло је шатор на плочи која се у току ноћи покренула. Следећег јутра пробудили су се 10 миља даље! Ледени брегови ношени ветром и струјама служили су као прави трајекти, само потпуно нечујни. Жан-Франсоа и Кристина нису одолели да не освоје један висок двадесетак метара. Сем тога, лед са њих је – сладак. Кад се отопи, добија се одлична вода за пиће, за разлику од нагомиланог леда у води који је слан и не може да се користи.

Четворо Француза боравило је већ готово пет месеци на далеком северу. У Кивиту изненађење: Кристина саопштава друговима да је одлучила да се врати с филмском екипом.

– Имам осећај да сам довољно видела – објашњава она. Растанак је за ове чврсте момке тежак тренутак. Али, наставили су даље. Пробијајући се између водених вртлога, тројица кајакаша храбро су кренули према Клајду, насељу 400 километара северно.

Крај рта Катер одједном су зачули неки чудан звук. Дидије је први угледао репове – грбави китови! Читава следећа два сата ови џиновски сисари дугачки преко 20 метара лудирали су се око кајака опасно претећи да их изврну. У заливу Изабела дигли су тако високе таласе да су кајакаши одлучили да се врате на обалу...

Ескими су пребацили три професора до рта Кејпер. Предлагали су да им дају велики моторни чамац до Клајда, удаљеног 60 километара. То је био једини начин да стигну на авион који ће их вратити у Француску, али момци су одбили.

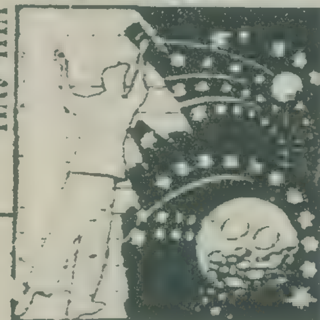
Крај експедиције испао је најтежи. Преко претоварених чамаца преливали су се слапови воде, али Филип, Жан-Франсоа и Дидије се не жале због тога. Шта им је дало снагу да издрже?

– Љубав према непрегледним пространствима – кажу углас.

А што се Кристине тиче, ни она не може никако да заборави север. Каже да ће се ове зиме вратити на Бафинову земљу:

– Биће много теже него лети, али то значи и занимљивије, узбудљивије. ***В. М.***

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

уређује
др Зоран Живковић

ДОКАЗ

СЛОБОДАН ЂУРЧИЋ

Габријел Рамос окрену своје уморно лице ка Дејвиду Хејвуду. Трагови неспавања и одблесци узнемирења још су били приметни.

– Ово је лудило, Дејвиде – рекао је трљајући кружним покретима своје слепоочнице покушавајући да отклони тупи бол. – Како ми се чини, њихов број се непрестано повећава.

– Претерујеш – узвратио је сувоњави Хејвуд. Очи су му грозничаво сијале док је седео за терминалом и јагодицама прстију додиривао тастатуру – претерујеш, Габријеле, као и обично. То су, звезда ми небеских, само проклети инсекти и ништа више! А ово је само једна проклета планета више. Улази ли то у ту твоју главу?

– Како да не – подсмехну се Рамос. – Још ако на тај списак додамо и ову проклету базу у којој смо само нас двојица, такође проклетих! Прескупо за више људи, да, и никога није брига у каквој смо сада невољи. До гуше у блату и сопственом зноју, окружени хордом излуделих инсеката...

Дежмекасти оператер скрену поглед са екрана на коме је пратио спољна кретања и уздахну. – Седимо у овом оклопљеном бункеру већ другу недељу и чекамо, само чекамо. – Шта чекамо?

Дејвид Хејвуд тресну шаком о деск. – Рекао сам ти да треба да изађемо. Изгубили смо и превише времена. Понављам то и сада.

– Кад би то било тако једноставно. Све ово је неуобичајено, Дејвиде. Та изненадна миграција свих врста инсеката, њихово панично насртање на нашу базу... Натерали су

нас да се затворимо на овом месту, није ли тако? Хајде, ти си ентомолог, ти би требало да знаш зашто су променили своје вековне принципе понашања. Имаш ли одговор?

– Само претпоставке – одговорио је Хејвуд. – Као прво, мутације.

– Немогуће. Потребно је много више времена.

– Ништа није немогуће када је радијација у питању. Шта смо, доврага, ми радили када смо открили Лугеу? Тераформирали је, јасно. Употребили доста нуклеарних бомби да бисмо овај страни свет, већином непознат, претворили у нешто приближно земаљском облику. А он се жилаво опирао... Опире се и сада. Годинама је тло контаминирано, подземље, вода... Зар је онда чудно што су се и инсекти преобликовали, да им је интелект узнапредовао много брже него што еволуција налаже?

– Лепо говориш. Само да ли је то истина?

– Имаш ли нешто друго у замену? Чињеница је да се то догодило овде, на Лугеи. Инсекти су најлакше поднели убрзане мутације. Зато су овде. На неки, нама страни и ужасни, начин они схватају да смо нас двојица препрека. Да им представљамо највећу опасност. Напољу су, скупљају се у све већем броју... Они знају да смо унутра. Ми можемо да узбунимо базу на Делти Скорпиона, да предочимо шта се овде догађа...

Габријел Рамос се завали у столицу хукнувши.

– Нека је и тако... Али шта да урадимо?

– Морамо напоље. Један од нас или обојица. Имамо бацаче пламена, потребно је само прогорети пут кроз ту гамад и лансирати теледиригованy ракету са поруком. Не постоји други начин, не сад када су нам везе са лансирном рампом прекинуте. Нећемо морати да чекамо смену, са Делте ће послати појачања и све ће бити решено на стари, земаљски начин!

– Ја бих сачекао, Дејвиде...Смена ионако долази за неколико недеља.

Песница и длан се сударише. Сувоњаво лице Дејвида Хејвуда још више се згрчи у бесу.

– Чекање, чекање, чекање! Луд сам што сам те слушао до сада! Губимо време док се они окупљају. Сигурни смо за сада, али да ли смо потпуно сигурни? Можда поседују начин да се провуку или продру и кроз бетон, да уђу у вентилационе цеви, да нас у милијардама нападну! Ја идем напоље!

– То није мудро, Дејвиде. Погледај екран и схватићеш колико их има.

– Погледај нас двојицу – два метра мишића и снаге! Имамо заштитна одела, бацаче пламена... Једноставно и лако прокрчићемо пут до лансирне рампе.

– Која је прекривена црнилом. А то су они.

Дејвид Хејвуд више није слушао. Устао је и пришао углу где су се налазила њихова заштитна одела. Обукао је своје, проверио везу, микрофоне, спојеве. Није волео да ишта препушта случају.

– Оклопљен сам као тенк. Ма како тешко било, пробићу се. Ти остани и прати моје кретање на екранима.

– Још није касно да се предомислиш – завапио је Рамос. – Немамо доказ да им можемо наудити, ни да можемо да се пробијемо... Њихов број је огроман. Чекајмо још, и...

– Ти чекај! – викнуо је Хејвуд. – Ја излазим из ових стопа. Доказаћу ти да ништа не може да ми се супротстави. Отвори врата и одмах их затвори за мном. Затим ћу отворити спољну плочу бункера и излазим да их спржим. То је све. Враћам се за петнаест минута.

Није више желео да слуша Рамосова преклињања и уверавања. Зграбио је бацач пламена и притиснуо сензор за отварање врата. Изашао је и поновио операцију са друге стране. Рамос је буљио у екран, грозничаво покушавајући нешто да смисли и одврати га. Али, знао је да тврдоглавог Хејвуда ништа на свету Лугее не може да одврати од овог наума. Из микрофона је допирао његов тријумфални глас: – Шта сам ти рекао, кукавице... Газим по њима, палим их, шаљем у њихов инсектоидни пакао! Гледај и снимај!

И Габријел Рамос је гледао. Видео је како Дејвид Хејвуд напредује, како гази по црном, таласавом, шкрипавом тепиху који му је допирао до пета, до листова, до колена... И затим – једноставно, изненада пропао кроз живу масу са урликом нестајања! Ни пламен није помогао.

Глава Габријела Рамоса клону на светлећи екран. Проклета, луда, уображена будала! Желео је доказ и сада га је заиста и добио. Био је сигуран у све, осим у њихов број. А они, инсекти Лугее, представљали су право море... са свим морским дубинама.

А време је тако споро капало на његово уморно лице без наде.

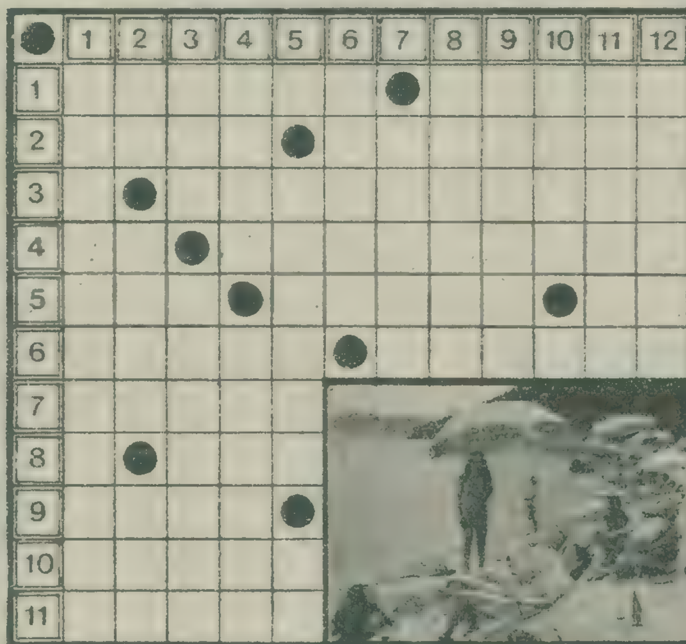
ЕНИГМАТИКА

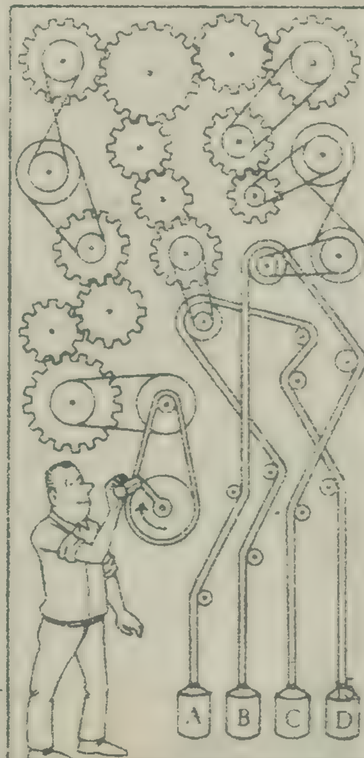
Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Голотиња – Град у Турској, **2.** Ударац – Апарат за умножавање, циклостил, **3.** Дијаметар (скр.) – Непотпуна излеченост, **4.** Извршни комитет (скр.) – Хумани људи, човекољупци, **5.** Жетелачка алатка – Мађарски композитор, Бела – Раднички савет (скр.), **6.** Појава на води, вал – Покрајина у старој Турској, **7.** Икуда, било камо, **8.** Ознака за час – Кућни број (скр.), **9.** Кампућијац, **10.** Творац, **11.** Видите под 1. усправно.

УСПРАВНО: 1. (заједно са 11. водоравно) Видите слику! **2.** Пакао из грчког мита – Жабљи екстремитет – Врста морске рибе, **3.** Дубина до које је урођен брод – Свечана диплома, споменица, **4.** Коштуњави плод – Мушко име, Амброзије, **5.** Симбол сумпора – Град у Египту на Нилу – Симбол радијума, **6.** Страх пред наступ (мн.), **7.** Наочари, **8.** Светилиште богиње Атине. **9.** Име кошаркашице Накић, **10.** Један од Диминих мускетара – Ознака за литар, **11.** Наша (итал.), **12.** Циркуски вештак.

ТЕГОВИ

Који тегови ће се подићи а који спустити када се полуга покрене у правцу стрелице?

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ОД ХАМЛЕТА ДО СТРИПА

Шта се крије иза имена?

Ово је последњи наставак приче у којој смо говорили о томе шта се крије иза имена познатих светских група. О домаћој сцени читаћете већ у следећем броју „Забавника”

Sisters Of Mercy (Часне сестре) – Инспирација је била истоимена песма Леонарда Коена.

Small Faces (Мала лица) – Предводили су енглеску мод сцену шездесетих година. А пошто су модси били нека врста данашњих шминкера њима је, поред лепог облачења, најважније било лице. Зато су чланови групе сматрали да они представљају мале примере читавог покрета.

Soft Machine (Мекана машина) – По истоименој књизи Вилијема Бероуза.

Spandau Ballet – Спандау је део Берлина где је у прошлом веку била смештена зграда балета. Тај натпис је један њихов пријатељ видео нажврљан на зиду неког WC-а. Гари Кемп члан групе каже: „Одабрали смо то име зато што у себи носи много већу тајанственост него Neasden Ballet, на пример (Несден је део Лондона у коме су одрасли).

Status Quo – По речима менаџера групе Пета Барлоуа: „То је израз који сам често налазио у новинама и чуо на телевизији. И задржао ми се у глави.” Шеф групе Френсис Роси додаје: „Стално нас питају да ли постоји неки посебан разлог што се тако зовемо. Кратко речено, не.” Онда су и незнајући, били видовити пошто већ 20 година свирају једну те исту песму. Прави Status Quo.

Steppenwolf (Степски вук) – По истоименој књизи Хермана Хесеа.

Steely Dan – Инспирација је опет био писац Вилијем Бероуз. Стили Ден је личност из његове књиге „Голи ручак”.

Stiff Little Fingers (Укочени мали прсти) – Овај стих се својевремено нашао у једној песми групе Вибраторс. А песма се односила на америчку научно-фантастичну серију „Инвадерс” која је емитована на телевизији почетком шездесетих година. У серији се појављују ванземаљци који су Земљанима одвратни само због тога што не могу да савијају прсте.

Strawbs – Скраћеница за Strawberry Hill Boys, пошто су чланови групе вежбали у делу Лондона који се зове Строуберии Хил.

Supertramp (Суперскитница) – Према књизи „Аутобиографија суперскитнице” В. Х. Дејвиса (1908), Британца који је својевремено луњао по Америци.

Talking Heads (Главе које говоре) – Телевизијски жаргон у Америци који се односи на спикере, најчешће оне који читају вести.

Teardrop Explodes – (Суза експлодира) – У Марвеловом стрипу о Дардевилу појављује се моћна кап течности којом он уништава непријатеља. Стрип са том епизодом објављен је јуна 1971.

Tears for Fears (Сузе за страхове) – Израз који се налази у књизи Артура Џанова „Примални крик” а односи се на метод да се помоћу плача људи ослобађају својих страхова и неуроза.

This mortal coil (Та ометња земаљског битисања) – Шекспиров јунак Хамлет у свом чувеном монологу „Бити или не бити” изговара и ове речи.

Triffids – У књизи Џона Виндама „Дан Трифида” која је изашла 1951. Трифиди су чудовишта која нападају Земљане.

T. Rex – Скраћени назив огромног праисторијског створа „тираносаурус рекс”. По речима менаџера групе Сај-

Thompson Twins (Близанци [illegible]) – [illegible] појављују се у стрипу [illegible]

The Smiths – Предлог је дао певач Морисеј а гитариста Џони Мар се сложио: „У то време све остале групе имале су дугачка и сложена имена. Ми смо само желели да будемо схваћени као четворица индивидуалаца који заједно могу да буду познати као сасвим обична група.” У неким интервјуима Морисеј је категорички одбацио могућност да је група названа у част њиховог пријатеља Марка И. Смита из састава Fall.

мон Напијера Бела: „Марк Болан се одлучио за то име зато што је то највећа животиња која се икада појавила на Земљи а он је планирао да буде тако велики у музици."

UB 40 – То је број обрасца за незапослене у Енглеској.

U2 – У почетку су се звали Нуре. Адаму Клејтону се допадало име групе XTC, а пријатељ им је предложио U2 јер је било слично. Иначе U2 је био амерички шпијунски авион. Постоје и батерије са тим називом, а „ју ту" (како се чита) може да буде игра речи јер на енглеском значи: ти такође.

Van der Graaf Generator – Име је одабрао оснивач групе Крис Џаџ Смит 1967. године у знак сећања на научника R. J. Van de Graaffa (1901–1967). Успут је погрешно написао његово име заборавивши једно ф. Ван де Граф је иначе изумео генератор статичког електрицитета.

Velvet Underground (Баршунасто подземље) – По истоименој књизи која се бави задовољствима садомазохизма.

Wet Wet Wet (Мокро мокро мокро) – У песми „Getting Having and Holding" групе Scritti Politti налази се стих „Његово лице је мокро, мокро од суза". Треће мокро чланови групе су додали да би се разликовали од других група које су у својим називима имале исте речи. Као Duran Duran и Talk Talk.

Wham – Узето из њихове старе песме „Wham Rap" у којој се налази стих „Wham! Bam! I am a man".

Wishbone Ash (Пепео јадца) – Свака кокошка има кост која се зове јадац. Па кад се јадачите са неким и заједнички поломите кост, обично замислите неку жељу. Е, пепео од те кости је стилска фигура за пропале, сагореле наде.

Who (Ко) – Одлучили су се за ову реч зато што је кратка и може крупно да се штампа на плакатима. Поред тога, име је уносило довољно недоумица па се зато лако памтило. Пит Таузент, гитариста је прво предложио назив „The Hair and the Who" али то није прихваћено зато што је осталима звучало као име неке кафане.

Yazoo – Певачица овог техно поп дуета велики је поклоник блуза и зато су узели име једне старе америчке дискографске куће која је објављивала блуз плоче.

Yello – Скраћеница од „yelled hello" што би отприлике значило вриснувши здраво.

ZZ Top – Судећи по изјави бубњара Франка Беарда то је требало да буде пародија имена блузисте Б. Б. Кинга: „Желели смо назив који би подсећао на име неког старог, зловољног блуз свирача. Постоји теорија да су име узели од назива папирића за завијање дувана – ZZ Top.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

„СЛОБОДА"

Моја су браћа затворена
негде далеко од јутра
и нема више никога
ко ће те волети сутра
Моје су сестре остављене
негде далеко у цвећу
и нема више никога
ко ће запалити свећу
Моји су преци путовали
негде далеко од мора
и није било никога
коме је свануло зора
Моја је врба засађена
негде далеко у траву
и нема више никога
ко ће сачувати славу
Као на сликама
у тешким мукама
умирем
на твојим рукама
Као у песмама
слобода болеће
узалуд
долази пролеће

■

Музика: Б. Златковић
Текст: Р. Кањевац
Изводи: Галија

■

МАЛА ПОШТА
П. фах 124
11000
БЕОГРАД
Македонска 29

Лепотица с Нила

Ко је била Нефретете?

МАРКО
Чачак

Нефретете је била жена египатског фараона Аменофиса IV који је владао од 1364. до 1347. године старе ере. Чу-

вена је по својој лепоти. Њена биста, нађена у Тел ел Амарни, чува се у Берлинском музеју и убраја се у најбоља остварења староегипатског вајарства.

Послушај себе!

Имам 12 година и одличан сам ђак. Али, мучи ме једна велика невоља:

У 64. блоку у Новом Београду прави се нова школа. Ја станујем на почетку 63. блока и школа у коју сад идем је одмах поред моје зграде. Међутим, управа моје школе донела је одлуку да се сви ученици који станују у мојој згради и даље, према новој школи, пребаце у ту школу. А она је мени страшно далеко. Моја мама каже: „Ивана, наћи ћемо место у старој школи...!"

Ако останем у старој школи, одељења су се расформирала и нећу бити заједно с мојим друштвом, а ни с мојом најбољом другарицом. Саветујте ме у коју школу да идем. Молим вас, помозите ми што пре.

Воли вас.

ИВАНА

Изгледа да није најбоље кад човек може да бира... При том би свако могао да нађе разлог да ти саветује ово или

оно. Најбоље је да то сама преломиш. Другим речима – да послушаш свој унутрашњи глас и да непоколебљиво верујеш да си учинила праву ствар.

Позови „Бирострој"!

Где могу да купим трансформатор за COMMODORE 64 који ми се недавно покварио.

ВЛАДИМИР АЦАН
Мукиње 22
48231 Плитвичка Језера

Проблем можеш да решиш на три начина:

– да поручиш оригинални део из Немачке;

– да пишеш или да се јавиш „БИРОСТРОЈ" – Прецизној механици на адресу: Грегорчичева 24, Марибор. Тел. 062/23-686;

– да пратиш огласе у новинама... Има приватника који сами праве резервне делове за ове компјутере.

Волим те црвено-жуто

Срели смо се на мору, у Купарима – у хотелу „Купари". Био је са родитељима и братом. Седели су за столом 145. Носио је црвени шортс и врло често жуту мајицу без рукава. Имао је и жуту лопту. Ја сам Јелена која је седела за столом близу његовог. Ваљда ће ме се сетити. Страшно бих желела да ми се јави.

ЈЕЛЕНА ПЕТКОВИЋ
Д. М. Бене 49
34000 Крагујевац

Срећно!

Рикардо, шта ти је?

Имам канаринца Рикарда који је веома леп и весео. Међутим, већ годину и по дана уопште не пева. А има тек четири године. Занима ме шта би могао да буде разлог његовог ћутања?

ЈАРОСЛАВ СВЕТЛИК
Фрушкогорска 35
21000 Нови Сад

Да ли си сигуран да је твој канаринац стар само четири године? То се, иначе, зна по ноктима. Ако су предугачки, већ је остарио и тешко да ће поново да запева. Осим тога, мора да се држи у што мањем кавезу, заштићен од промаје и не сме много да се храни. Чим се прегоји, престане да пева. Болест искључујемо, јер кажеш да је весео.

У нечем си погрешила. Провери.

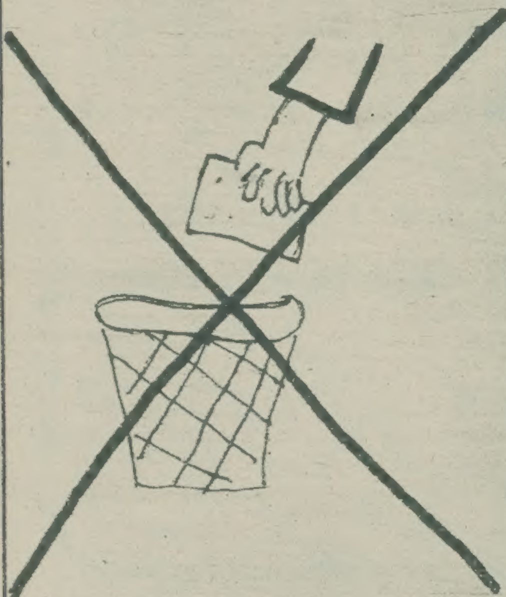
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Денис – хемис

Где може да се купи приручник са упутствима за извођење огледа из области хемије? Имам 15 година и експериментисањем се бавим из хобија.

ДЕНИС РАЈЧИЋ
Источни виногради 3/А
24000 Суботица

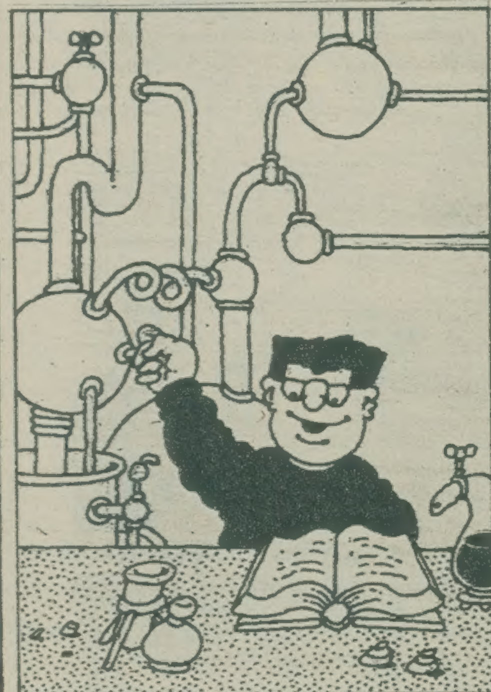
П.С.

У „Школској књизи" у Београду, Студентски трг 6 (тел. 011/185-295) потражи радну свеску за огледе из хемије која се продаје посебно, а иде уз уџбеник „Свијет хемије".

Одељке посвећене огледима можеш да нађеш и у издањима: „Збирка задатака из хемије" и „Питања, тестови и задаци из хемије", у издању Грађевинске, односно, Стручне књиге – Београд.

Најбоље је да ово што смо набројали прво покушаш да нађеш у Суботици.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Yanti Cholid, Jl Sarikaso III/5, Sarijadi, Bandung – 40151, Indonesia – жели да се дописује са младима из Југославије.

Оља Колић, Мажуранићево шеталиште 5, 58000 Сплит – 11 година, сакупља постере, шарене папире и значке.

Ана Жбогар, Омладинских бригада 178, 11070 Нови Београд – 12 година, воли спорт, музику и велике псе, сакупља постере и налепнице.

Биљана Миленковић, Моравска бб, 35213 Деспотовац – 13 година, сакупља постере, салвете, марке и омоте од чоколаде.

Сузана Гњатовић, Крсте Љубичића 6, 59300 Книн – жели да се дописује са девојчицама и дечацима од 12–14 година, сакупља украсна писма, налепнице и све што је у вези са Томом Крузом и Патриком Свејзом.

Анита Милановић, Лењинова 14/2, 26000 Панчево – 15 година, жели да се дописује са својим вршњацима.

Жељка и Тања Бјелица, Родољуба Чолаковића 16/33, 76300 Бијељина – имају по 13 година, желе да се дописују са младима из целе земље.

Сања Гаврић, Горице бб, з. п. 76212 Крепшић – 12 година, воли фудбал, математику, музику и дописивање.

Елена Николовска, Даме Груев 5–6/13, 91000 Скопље – 14 година, воли плес, диско музику, спорт и дописивање, сакупља постере и разгледнице.

Ерик Седеј, Партизанска 11, 64226 Жири – сакупља стрипове „Златна серија" и „Лунов магнус стрип", радо би их мењао.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: нагост, адана, удар, ротатор, д, залеченост, ик, хуманисти, срп, келер, рс, талас, ејалат, икамо, ч, кбр, кмер, аутор, плажа.

ТЕГОВИ: Б и Ц ће се подићи а А и Д спустити.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1968

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР-а и главни и одговорни уредник „Политикиног Забавника"
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 12.000 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 132.600 динара, полугодишња 265.200 динара, годишња 530.400 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 265.200 динара, полугодишња 530.400 динара, годишња 1.060.800 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" – ООУР „Продаја" – претплата на лист: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD	51.–
СР НЕМАЧКА	DEM	97.–
ШВЕДСКА	SEK	328.–
ФРАНЦУСКА	FRF	327.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	83.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

„ОЗОН" ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК (РАДИО-ЕМИСИЈА БЕОГРАДА 202)

ЗАЈЕДНИЧКА ИГРА:

Графити 89.

ШТА РАДИМО Сакупљамо графите које ви пишете!

ЦИЉ ИГРЕ: Желимо да откријемо шта се све занимљиво мота по вашим главама и да то штампамо у једној књизи!

ПРАВИЛА: **ЈЕДНОСТАВНО. А АКО ИХ ВЕЋ НЕ ЗНАТЕ, ОКРЕНИТЕ ТЕЛЕФОН „ОЗОНА": (011) 346-775, И ТО НЕДЕЉОМ ОД 20 ДО 1 САТ ИЛИ ПОНЕДЕЉКОМ ОД 17 ДО 20.**

ТРИ „ЗАБАВНИКОВА" ПИТАЊА:

1. **Шта је највећи малер?**
2. **Која је најтачнија дефиниција љубави?**
3. **Зашто људи звижде у купатилу?**

Своје духовите и откачене одговоре (графите) на ова питања шаљите на адресу „ОЗОНА": **Радио-Београд, Хилендарска 2, за „ОЗОН" – ГРАФИТИ '89, 11000 Београд.**

НЕКИ ОД ПРИСТИГЛИХ ГРАФИТА:

1. Нирвана је стање којим се брани мој тата када му тражим паре.

JULIETTE, Београд

2. Мрак служи да би се Месец ноћу боље видео.

Александра Маодуш, Београд

3. Савремена клетва: Дабогда ти жена родила стоногу па цео живот радио само за ципеле.

Бошко, Суботица

4. У животу човек треба да тежи да постане вампир – то је једини начин да увек пијете сок на туђ рачун.

Марина Достанић, Београд

5. Најнервознији је човек коме и нервни гас иде на живце.

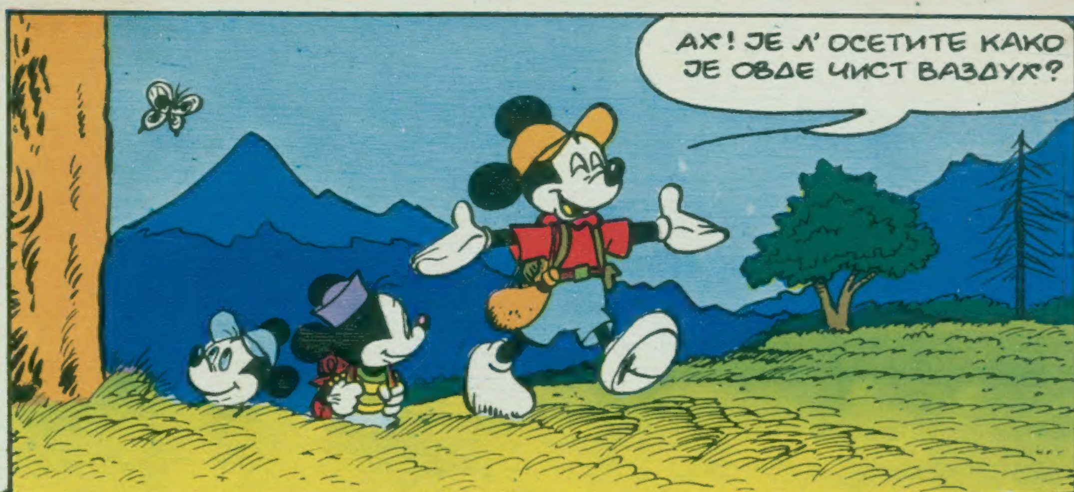
Ђорђе Вуковић, Аранђеловац

6. Врхунац егоцентричности је кад писмо које сте написали вољеној особи пошаљете на сопствену адресу.

Сандра, Београд

WALT DISNEY
МИКИ

АХ! ЈЕ Л' ОСЕТИТЕ КАКО ЈЕ ОВДЕ ЧИСТ ВАЗДУХ?

А САД ЋЕМО МАЛО ВЕЖБАТИ СНАЛАЖЕЊЕ У ПРИРОДИ!

'АЈДЕ, САД МИ ПОКАЖИТЕ ГДЕ ЈЕ СЕВЕР?
ТАМО, УЈКА МИКИ!

БРАВО, МОМЦИ! ЈЕСТЕ ЛИ ТО ОДРЕДИЛИ ПО СУНЦУ?
НИСМО, УЈКА МИКИ!

А, ЗНАМ! ПОМОГЛА ВАМ ЈЕ МАХОВИНА НА ОВОМ ДРВЕТУ!

МА, ТО ЈЕ СТАРОМОДНО, УЈКА МИКИ...
Distributed by King Features Syndicate

ДАНАС ОДРЕЂУЈЕМО СТРАНЕ СВЕТА ПОМОЋУ САТЕЛИТСКИХ АНТЕНА!
© 1988 The Walt Disney Company All Rights Reserved
12-18